

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN- EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI
BARTIN'IN TARİHİ

HAZIRLAYAN : ZÜMRA ARSLAN

NUMARA : 971077

SINIF : 4-B

DANIŞMAN : DOÇ. DR. O. BÜLENT YORULMAZ

LEFKOŞA, 2001

ÖNSÖZ

Tarihi "Paphlagonie" yöresinde üç bin yıllık bir geçmişi olan Bartın yöresinde tarihi ve kültürel mirasın örneklerinin yoğunluğunun yanı sıra 59km kıyı sahilinde mavi ile yeşilin kucaklaştığı eşsiz sahiller mevcuttur.

Bugün 3 ilçesiyle 2143 km² alan üzerinde 200.000 nüfusa sahip olan ilimiz yöreye oldukça cömert davranan doğanın armağanı plajlar, yaylalar, ırmak, dağ ve av alanlarıyla turizm aktivitelerinin hemen hemen tümüne imkan sağlayan doğal değerlere sahiptir.

Turizm, döviz girdisini artıran, istihdam yaratıcı özelliğiyle ulusal ekonomiye katkıda bulunan ayrıca dünya barışının korunmasında büyük payı olması itibarıyla günümüzde her gün önemini artıran bu sektördür. Bu bilinçten hareketle son yıllardaki çalışmalarımız her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de yoğunlaştırılmış ve önemli aşamalar kaydedilmiştir.

Gerek seçkin konumu, gerekse turistik değerler ve turizm potansiyeliyle bölgemizin ve hatta yurdumuzun cazibe merkezi olma yolunda olan Bartın yakın bir gelecekte beklenen gelişmeyi sağlayarak Türk turizmi içindeki gerçek yerini alacağına şüphem yoktur.

Zümra Arslan

SUNUŞ

Bu çalışmamda size Bartın yöresini tanıtmaya çalıştım. Bu çalışmamda bana yardımcı olan Bartın Belediye Başkanı, Bartın Valisi M. Fatih Eryılmaz'a, Bartın Halk Ozanı Selahattin ilsleymanoğlu'na teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Tez çalışmamda yardımını benden esirgemeyen Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bölüm Başkanı Sayın hocam Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
SUNUŞ.....	2

I.BÖLÜM

I.İLİN TARİHÇESİ.....	6
1.BARTIN ADININ KAYNAĞI.....	6
2.ESKİ ÇAĞLARDA BARTIN.....	6
3.BİZANS DÖNEMİNDE BARTIN VE AMASRA.....	7
4.ORTAÇAĞ'DA BARTIN VE AMASRA.....	8
5.CUMHURİYET DÖNEMİNDE BARTIN.....	10

II.İDARİ YAPI.....	10
İLÇELER.....	10
1.MERKEZ İLÇE BARTIN.....	10
2.AMASRA.....	10
3.KURUCAŞİLE.....	11
4.ULUS.....	11

III.DOĞAL YAPI.....	12
1.YÜZEY ŞEKİLLERİ.....	12
2.BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	13
3.YABAN HAYATI.....	14
4.İKLİMİ.....	14

IV.ULAŞIM.....	15
1.KARAYOLU ULAŞIMI.....	15
2.DENİZYOLU ULAŞIMI.....	15
3.HAVA VE DEMİRYOLU ULAŞIMI.....	15

V.EKONOMİK DURUM.....	16
1.TARIM VE HAYVANCILIK.....	16
2.SANAYİ.....	16

3.TİCARET.....	18
----------------	----

VI.SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI.....18

1.NÜFUS HAREKETLERİ.....	18
2.EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ.....	18
3.SAĞLIK HİZMETLERİ.....	19
4.SOSYAL VE KÜLTÜREL KURULUŞLAR.....	19

II.BÖLÜM

I.TARİHSEL VE ARKEOLOJİK DEĞERLER.....20

1.EVLER.....	20
2.ŞADIRVANLAR.....	22
3.KALELER.....	23
4.MÜZELER.....	23
5.DİNİ YAPILAR.....	24
6.HANLAR.....	26
7.HAMAMLAR.....	27
8.KÖPRÜLER.....	28
9.ÇEŞMELER.....	29
10.MEZARLIKLAR.....	30

II.DOĞAL DEĞERLER.....31

1.PLAJLAR.....	31
2.YAYLALAR.....	32
3.MAĞARALAR.....	33
4.ŞELALELER.....	33
5.DİNLENME VE PİKNIK YERLERİ.....	34

III.FOLKLORİK VE KÜLTÜREL DEĞERLER.....34

1.BARTIN'IN YETİŞTİRDİĞİ ÜNLÜLER.....	34
2.GELENEK VE GÖRENEKLER.....	37
3.TÜRKÜLER, MANİLER VE HALK OYUNLARI.....	48

4.GÜZEL SANATLAR ÇALIŞMALARI.....	58
5.AĞIZ-ŞİVE ÖZELLİKLERİ.....	62
6.YÖRESEL EL SANATLARI.....	64
7.YÖRE MUTFAĞI.....	70
8.KUTLAMA GÜNLERİ.....	71

III.BÖLÜM

1.TURİSTİK OLANAKLAR.....	73
1.YARARLI BİGİLER.....	73
2.ULAŞIM OLANAKLARI.....	73
3.KONAKLAMA OLANAKLARI.....	76
4.YEME-İÇME OLANAKLARI.....	77
5.EĞLENCE OLANAKLARI.....	79
6.SOSYAL VE KÜLTÜREL KURULUŞLAR.....	79
7.SAĞLIK MERKEZLERİ.....	80
8.ALİŞVERİŞ OLANAKLARI.....	81
9.HAMAMLAR VE SAUNALAR.....	82
10.SPORTİF ALANLAR VE SPOR KULÜPLERİ	82
KAYNAKÇA.....	83

I.BÖLÜM

I.İLİN TARİHÇESİ

1.Bartın Adının Kaynağı

“Parthenia” dan Bartın’a dönüşen adın kaynağı “Parthenios”dur. Bartın ırmağının antik çağdaki adı olan Parthenios:Yunan mitolojisinde,Tanrıların Babası OKENAUŞ’un çocukları olan yüzlerce tanrıdan birisi ve “Sular Tanrısı”dır. “Sular ilahi veya Muhteşem akan su”anlamlarına gelir. Bir başka anlamı da “Genç Bakire veya Genç Kızlar için koro türküleri”... “Genç Bakire” ise tanrıça Athena’nın bir sıfatı.

Antik çağta Parthenios adı verilen Bartın Irmağının kenarında kurulan Bartın Kentinin PARTHENİA adıyla anıldığı ve zamanla Bartın’a dönüştüğü yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır.

Ünlü ozan HOMEROS,İLYADA destanında:Truva kentini korumak için Anadolu’dan gelen cengaverlere Parthenios Irmağı’nın suladığı ülkeden de yiğitlerin katıldığını anlattı. Amasyalı Strabon da bir eserin de yine Parthenios’dan söz eder.

2.Eski Çağlarda Bartın

M.Ö. 3000-2400 yılları arasında Akaların Ege’de Miken Medeniyeti’ni kurmadan önce uzun süre Batı Anadolu(Samsun,Sinop ve Amasra) kıyılarında dolaştıkları,buraları işgalle Bakır Devri Medeniyetini yerli halka öğrettikleri iç kesimlerde de Kaskalar’ın ve Hititler’in bölgenin hakimi olduğu ve yine Bakır Medeniyeti’ni yaşadıkları savunulmaktadır.

Bugüne kadar yapılan araştırmalar sonunda yazılan değişik kitaplar ve İ.Ö. 900 yıllarında kaleme alınan ünlü ozan HOMERUS’un İLYADA adlı eseri:Bartın ve yakın çevresinin o çağlardaki sahipte,Kastamonu ve Bolu illerinin tarihleri ile incelenen Bartın tarihi,kesin ve aydınlatıcı belgelere dayandırılmamaktadır.

Bartın'ın ilk sahiplerinin M.Ö. 14.yy'da Kaskalar ve 13.yy'da Hititler olduğu kabul edilmekte,daha sonra Bolu Havalisine yerleşen Bitinyalılar ile Kastamonu Havalisinde hüküm süren Paflaganyalıların, sınırlarını Parthenios'a kadar genişlettikleri böylece Bartın topraklarının bu iki egemenliğin sınırları içinde yer aldığı bilinmektedir.

12.yy sonlarında Bithyine Bölgesindeki Bartın Friglerin,Paphlaganie Bölgesindeki Amasra Fenikelilerin eline geçmiş,Fenikeliler:Amasra(Sesemos) Ereğli (Heraklia),Sinop(Sinope) ve Tekkeönü(Kromna)ilk Sayda Kolonilerini oluşturmuşlardır.

9.yy'da Akdeniz'deki güç dengelerinin bozulmasıyla Fenikeliler ve ortakları Karyalılar Amasra ve Kromna'yı terkettiler. Karanlık geçen yüzyıllık bir dönemden sonra 7.yy başlarında bölge iyonların soyundan gelme Megaralı göçmenlerin eline geçti. Diğer Karadeniz siteleri ile birlikte Amasra ve Kromna'da İyon(millet)Kolonisine katılmış oldular.

Bartın ve çevresi 7.yy sonlarında Kimmerlerin 6.yy'da Lidyalıların 547 yılında da Perslerin hakimiyetine girdi.216 yıllık Pers döneminde Karadeniz kolonileri Persler dostluğu sayesinde uzun süre bu statülerini korudular.

334 yılında Makedonya Kralı İskender, Perslerin hakimiyetine son vererek bölgenin sahibi oldu. Bartın ve Ulus'un yönetimini General Evmenes'e,Amasra ve Tekkeönü'nün yönetimini de Fridya satrapına bıraktı. Ancak,Amasra yönetimi 302-286 yılları arasında el değiştirerek Kraliçe Amastris tarafından yönetilmeye başlandı.M.Ö.12.yy dan beri Sesamos adıyla anılan kent 16 yıllık Kraliçe Amastris Döneminden sonra kraliçenin adını aldı. Bu dönemde: Kromna(Tekkeönü) Tios (Filyos-Hisarönü ve Kyteres (Gideros) sitelerinden oluşan Symoikismos Siteleri Birliğine Başkent oldu.

286 yılında Kraliçe Amastris,oğulları tarafından bindiği gemi batırılmak suretiyle öldürülünce kent yeniden Eumenes'ce yönetilmeye başlandı.

Amasra ve Bartın çevresi yöredeki savaşlar sonrasında 279 yılında Pontus krallığının egemenliğine girdi.

3.Bizans Döneminde Bartın ve Amasra

M.Ö.70 yılında Anadolu'ya giren Romalılar,Pontus Krallığının egemenliğine son vererek yöreye sahip oldular,Roma Döneminde,Bitinya ve

Pontus'un Paflagonya'daki bölümü Bitinya-Pontus Eyaleti olarak Satraptlıkla yönetilmeye başladı. Amasra ve bu Eyaletin Pontus bölümü Başkenti oldu.

M.S. 395 yılına kadar Roma İmparatorluğu'nun Roma-Bizans bölünmesi üzerine de yıllar Bizans'ın hakimiyetinde kaldı.

4 .Ortaçağda Bartın ve Amasra

Bartın ve çevresi M.Ö. 390 yıllarında Hazar Hükümdarı Sahip Han komutasındaki Peçenek ve Kumanların,M.S.798 yıllarında Abdülmelik komutasındaki Müslüman Arapların 800 yıllarında Selçukluların ve 865 yıllarında da Rusların yoğun akınlarına hedef oldu.

Türklerin yöreye ilgisi 1084 yıllarında başladı. Kutalmışoğlu Süleyman Bey'in komutanlarından Emir Karatigin 1084 yılında Sinop,Çankırı,Kastamonu ve Zonguldak'ı alarak yörede Bartın,Ulus, Eflani, Safranbolu ve Devrek'i de kapsayan bir Türk Emirliği kurdu. Ancak,1086 yılında Süleyman Bey'in ölümü ve 1096 yılında başlayan 1.Haçlı Seferleri Kuzey batı Anadolu'ya yerleşen Türkler açısından ciddi sıkıntılar yarattı. Haçlı müttefiklerle Bizans arasında yapılan anlaşma sonrasında başta Amasra,Sinop ve Ereğli olmak üzere İstanbul'dan Samsun'a kadar tüm Karadeniz sahili yeniden Bizans'ın hakimiyetine girdi.

Kastamonu ,Sinop ve Bolu tarihleri ile birlikte incelenen Bartın tarihinin 10.Haçlı Seferleri ile 1460 yılları arasındaki dönemine bakıldığında Amasra,M.Ö.70 M.S. 1261 tarihleri arasında Roma ve Bizans'ın daha sonra Bizans hakimiyetinde Ceneviz Kolonisi olarak kahrken Kurucaşile'nin bazen Amasra bazen de Bartın ile aynı kaderi paylaştığı,Bartın ve Ulus'un ise Anadolu'da yoğunlaşan nüfus kavgaları nedeniyle sık sık el ve sınır değiştiren İmparatorluklar ve Beylikler dönemini yaşadıkları görülür.

1261 yılında Bizans İmparatoru M.Paleologos'un karşılaştığı güçlükleri göğüslemek için Cenovalılardan istediği yardıma karşılık Galato'da bir ticaret üssü kurmalarına izin verilmesi ve 1261 yılında yapılan Nymphaion Anlaşması ile de Karadeniz'deki birkaç limanla birlikte Amasra'nın da kullanımını Cenovalılara bırakması Amasra'nın kaderini değiştirmiş Amasra gittikçe gelişen bir Ceneviz Kolonisi olmuştu. Cenovalılar,çevre yönetimlerle

kurdukları dostluklar sayesinde uzun süre bu statülerini koruyup 1460 yılına kadar 200 yıl Amasra'ya hakim oldular.

Bartın ve çevresi ise Bizans'tan sonra 11.yy.sonlarında Anadolu Selçuklularının eline geçti.200 yıllık Selçuklu Döneminden sonra 1326'da Kastamonu yöresine hakim olan Candaroğulları Beyliği ve 1392'den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer aldı.

1460 yılına gelindiğinde Bartın ve çevresi Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde Amasra ise Ceneviz Kolonisi idi. Anadolu'da Türk Birliğini sağlamak Cenevizlilerin elinde bulunan Karadeniz ticaretini ve denizyolunu ülkesine kazandırmak amacıyla Kuzey Anadolu seferine hazırlanan Fatih Sultan Mehmet Han,ilk hedef olarak Amasra,Kastamonu ve Sinop'u seçti.

1460 yılında Fatih Sultan Mehmet Üsküdar'dan çullanmak bahanesiyle yola çıkarken Mehmet Paşa komutasındaki Osmanlı donanması da denizden hareket etti. Fatih Bolu'ya geldiğinde Kastamonu ve Sinop yörelerine hakim olan ve Candaroğulları Beyliğinin devamı sayılan İsfendiyarogulları'nın Beyi İsmail Bey, Padişaha kıymetli hediyeler göndererek bağlılığını bildirdi. Yoluna devam eden Fatih Ekim ayında Bartın'a gelip ordugahını bugünkü ordu yerine kurdu. Donanma ile haberleşmeyi sağlayan haberciler,Donanmanın Amasra açıklarında görüldüğünü bildirdiklerinde,Amasra üzerine yürüyen Fatih,Ceneviz Senyoru'ndan kan dökülmeden Amasra'yı teslim aldı.

Kastamonu, Sinop ve Amasra'yı bir daha el değiştirmemek üzere Osmanlı topraklarına katan büyük hükümdar Fatih Kuzey Anadolu seferini zafer ile bitirerek emeline ulaştı.

Bartın, Osmanlı Döneminin, 1460 – 1692 yılları arasında Anadolu Beylerbeyliği'ne bağlı Bolu Sancağı sınırları içinde yer aldı. Bolu Sancağı'nın kaldırılması ile 1692 – 1811 yılları arasında Voyvodalıkla yönetilen Bartın, 1811 yılında da Kastamonu Vilayetine bağlı olarak yeniden kurulan Bolu Sancağı'na bağlandı.

Bu dönemde ticari potansiyeli ile bölgenin pazar yeri olan ve On iki Divan adını alan Bartın, 1867 yılında ilçe oldu. 1876 yılında da Belediye Teşkilatı kuruldu.

5 – Cumhuriyet Döneminde Bartın

Bartın, 1920 yılında Mutasarrıflık ve 1924 yılında da il olan Zonguldak'a bağlanmış 07 Eylül 1991 tarihinde de 28. 08. 1991 tarih ve 3760 sayılı yasa ile İL statüsüne kavuşmuştur.

Bartın iline bağlı ilçelerden Osmanlı Döneminde ilçe iken Cumhuriyetle birlikte bucak statüsüne düşürülen Amasra: 1987 yılında yeniden Ulus: 1944 yılında Kurucaşile 1957 yılında ilçe olmuştur.

Bartın'ın halen Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucaşile olmak üzere 4 ilçesi, Arıt, Kozcağız, Kumluca ve Abdipaşa beldeleri ile birlikte 268 köyü vardır.

II –İDARİ YAPI

İlçeler

1.Merkez İlçe Bartın: Bartın Irmağı'nı oluşturan Kocaçay ve Kocanaz çayının yeşil bir örtüye sararak üç taraftan kucakladığı şirin tepecikler üzerinde ve denizden 12 km içeriden kurulmuştur. Merkez nüfusu 35.350, yüzölçümü 1151 km² dir. Bartın 100 – 300 yıllık camiler, köprüler, Osmanlı Hamamı, taşhan ve kilise gibi tarihi değerleri yakın tarihi özetleyen birer tabloyu andıran ahşap Bartın evleri, geleneksel Garıla Pazarı ve çilek festivali, yüzyılların desenlerini gümüş pırıltılı ışıklarla yansıtan tel kırma yazmalar ve seçkin yöre mutfağı, deniz, ırmak, mağara, yayla ve av turizmüne olanak sağlayarak ilginç doğası ile beğenilir.

2.Amasra: Bartın'ın kuzeyinde dik yamaçları Karadeniz'le buluşturan bir yarım ada ve iki ada üzerine kurulmuştur. Merkez nüfüsü 6161, yüzölçümü 120 km² dir.

Adını Kraliçe Amastris'den alır. Kraliçe 16 yıllık iktidarında Amasra'da Trum (Filyos – Hisarönü) Kromna (Tekkeönü – Hisar) ve Kytoros (Gideros) sitelerini birleştirerek bir şehir devleti kurmuş, 295 yılında bağımsızlığını duyurarak adına paralar bastırarak kenti sanatsal ağırlıklı yapılarla donatıp ölünceye kadar burada yaşamıştı.

Amasra M.Ö.12.yy'da Fenike,7.yy'da Miletos(İon) kolonisi, Amastris döneminde fymoikismos siteler birliğinin Roma döneminde Paflagonya

eyaletinin sonraları bu eyaletin Britinya-Pontus bölümünün merkezi,Bizans döneminde Ceneviz kolonisi,tarih boyunca hem askeri bakımdan önemli hem de esir ticareti yapılan kereste,şimşir,ton balığı ve kürk ihraç eden ticari bir liman kentidir.

Günümüzde kale,bedesten,tiyatro ve Kuşkayası yol anıtı gibi tarihi ve kültürel değerleri,çevre koyları ve plajları,ağaç çekiciliği ve doğal güzellikleriyle ünlüdür.

Ülkemizde “Turizmin başladığı yer” olarak bilinen 1940’lı yıllarda ev pansiyonculuğu ve çadır kampçılığına öncülük eden Amasra,keşfedilmeyi bekleyen tarihi ve doğal sırlarıyla “Uyuyan Prenses” e benzetilir.

3.Kurucaşile:Bartın’ın kuzey doğusunda zeytin ve sandal burunları ile sınırlanan koylar üzerine kurulmuştur. Merkez nüfus 1850 yüzölçümü 159 km² dir.

Yörenin eski yerleşim merkezi tarihi Kromna kentidir. Çok eski bir kent olduğu İlyada’da anılan Kromna tarihine, Tekkeönü köyünde bulunup Amasra müzesinde sergilenen ve üzerinde Amazon portreleri taşıyan sikkeler, yazıtlı taş ve sütunlar gibi buluntular tanıklık ederler.

Osmanlı’dan günümüze babadan oğla öğretilerek ulaşan ahşap yat ve tekne yapıcılığı ile ünlü Kurucaşile ve birer balıkçı köyleri olan Tekkeönü ve Kapısuyu, birbirinden ilginç turizm aktivitelerine olanak sağlayan ve olağan üstü güzellikler sergileyen Kümes – Akkaya Perikayaları, Kanyon ve Düden’in bulunduğu yemyeşil ormanla kaplı vahşi doğası ile beğenilir. Ayrıca Tekkeönü kalesi, kale içindeki mahzen, mahzenden denize ulaşan dehliz ve kaya kuyuları geçmişi günümüze taşıyan tarihi değerler olarak ilgi çekerler.

4.Ulus : Bartın’ın doğusunda Ulus ve Eldeş çaylarının birleştiği bir vadide kurulmuştur. Merkez nüfus 3143, yüzölçümü 713 km² dir.

Adını Bozulus Türklerinden alan Ulus, varlığı ile övündüğü ve yöreyi büyüleyici bir çekicilik kazandığı Uluyayla’sı mağaraları, Kanyonu, Düden’i şelaleleri, avlakları ve birbirinden ilginç doğal güzellikleri ile gerçek doğa cenneti.

Bartın ve ilçeleri yılların yıpranmışlığı ile günümüze ulaşan tarihi ve kültürel değerleri garıla pazarı ve çilek festivali el sanatları ve yöre mutfağı ile farklı güzellikler sergilerken: deniz, ırmak, yayla, dağ ve doğa, mağara ve av turizmi olanakları ile meraklılarına uzun süre anılardan silinmeyecek keyifli bir tatil olanağı sunar.

III – DOĞAL YAPI

1 – Yüzey Şekiller

A – Dağları

Bartın: doğu, batı ve kuzeyden yüksekliği 2000 m'yi geçmeyen dağlarla çevrilidir. Dağlar, yüksek olmamakla birlikte oldukça dik, sahillere doğru sarp ve kayalıktır.

En önemli dağları: Aladağ, Kocadağ, Karadağ, Kayaardı, Karasu ve Arıt Dağları'dır. Kent merkezini batıdan Aladağ, kuzeyden Karasu Dağları ve doğudan Arıt Dağları kuşatmaktadır. Halatçıyaması, Orduyeri, Kırtepe ve Ömertepesi kentin üzerine kurulduğu dört önemli tepedir.

B – Ovaları ve Yaylaları

Bartın Irmağı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanmış arazi çok engebeli bir görünümündedir. Irmağın genişlediği alanlardan ve dağların oldukça dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer alır. Kent merkezine inildikçe düz ovalar artmaktadır.

Uluyayla : Ulus ilçesi sınırları içinde ve ortalama 1000m rakımda yer alan Uluyayla, 86.000 hektarlık el değmemiş bir ormandır. Yaylanın genel sahası 18.255 hektar olup 12.409 hektar ormanla kaplıdır. Eski, ahşap yayla evlerin bulunduğu Kalkanlı mevkiinin alanı ise 60 hektardır.

Arıt Yaylası (Zoni Yaylası) : Arıt Dağlarından başlayıp güneye doğru uzanarak Uluyayla ile bütünleşen Arıt Yaylası Uluyayla'nın uzantısı sayılabilecek benzer özellikler taşımaktadır.

C – Akarsuları

Bartın'ın en önemli akarsuyu m.ö.'ki yıllarda adı ile anılan ve kente adını veren Bartın Irmağı'dır. Başlıca iki kolu olan Kocaçay ve Kocanazçayı, Bartın merkezinde Gazhane burnu'nda birleşip 12 km yol kat ederek Boğaz mevkisinde Karadeniz'e ulaşır.

Kocanazçayı; güneyden doğup Kozcağız'dan kuzeye doğru akarken, Kocaçay;Kastamonu'dan gelip Ulus'dan geçen Göksu ve Eldeş Çayları (Ulus Çayı) ile bunlara katılan derelerden oluşur. Arıt ve Mevren Derelerinden oluşan Kozlu Çayı ile birleşen Kışla Deresi,Akpınar ve Karaçay Dereleri Kocaçay'ı besleyen akarsulardır.

Diğer önemli akarsuları: Kurucaşile topraklarından doğan ve Karadeniz'e ulaşan Kapısuyu ve Tekkeönü Dereleri ile Ulus-Uluyayla'yı sulayan Ovaçayı ve İnönü Dereleridir.

Bartın Irmağı ; üzerinde 300 tonluk gemilerle Karadeniz'den kente kadar ulaşım yapılabilen en düzenli akarsudur. Akış hızı 720 m olup, denize her yıl bir milyon m³ su akıtmaktadır.

2- Bitki Örtüsü

Bartın'ın 2143 km² olan yüzölçümünün % 46'sını,ormanlar % 35'ini tarımsal alanlar, % 17'sini çayırılar ve meralar % 12'sini de kültüre elverişsiz alanlar ve yerleşim merkezi kaplamaktadır.

Bitki coğrafyası bakımından oldukça karışık bir durum gösteren Karadeniz Bölgesinde;hem Karadeniz hem de Avrupa-Sibirya bitki örtüsüne ait bitki grupları ve türleri görülebilmektedir.

Bartın'ın bitki örtüsünde geniş yer tutan ormanlar genellikle yayvan ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşur. Sahil boyunca 600 m. Yüksekliğe kadar olan,alanın karakteristik ağaçları: Meşe, Kayın ve Gürgen'dir. Sahilden içeride ve 1500 m'den yüksek kesimlerde: Kayın,Kestane,Kökner ve Çam türleri, sahil şeridinde de Ceviz, Kestane ve Fındık plantasyonları yaygındır.

Diğer ağaç ve bitki türlerini ise: Kızılcık, Muşmula,Böğürtlen, İhlamur, Akçağaç, Kuşkonmaz, Defne, Sarmaşık, Zakkum, Ormangülü, Eğreti Akçakesme, Yasemin, Kurtbağrı, Alıç, Çançiçeği, Papatya, Hindiba, Sütlağan, Ayrık, Yonca, Üçgül, Sinirotu, Çuhaçiçeği, Kuşburnu, Kavak,Menengiç,

Sumak, Sakız, Yapışkanotu, Yavşan, Devedikeni, Çoban çantası, Laden, Selvi, Kocayemiş, Dönbaba, Funda, Abdestbozan, Katırtırnağı, Arapotu, Çirişotu, İncir, Adaçayı, Kekik ve yüzlerce ait flora oluşturur.

Toprak karakteri ve iklimi bağ-bahçe tarıma uygun alan yörenin ürün deseni arasında tarla ürünleri ile sebze ve meyve türlerinin hemen hemen tümü sayılabilir.

Ayrıca; son yıllarda adına festival düzenlenen kaliteli çilek yetiştiriciliği dikkat çekmektedir.

Bartın'da Bern Sözleşmesi gereği koruma altına alınmış bitki türü bulunmaktadır.

3- Yaban Hayatı

Bartın'ın yaban hayatını çift yaşamlılar, sürüngenler, memeliler ve kuşlar oluşturur.

Çift yaşamlılardan kurbağa çeşitleri ve şeritli semender; sürüngenlerden keler,kertenkele,yılan ve toşbağa çeşitleri; memelilerden kurt, çakal, gelincik, porsuk, tilki, ağaç sansarı, sincap, kirpi, köstebek, yediuyur, fare çeşitleri, boz ayı, yabani domuz, tavşan, karaca ve yarasa türlerini sayabiliriz. Kuş çeşitleri arasında ise, ak leylek, kara leylek, alakarga, saksagan, üveyik, guguk kuşu, saka, serçe, doğu atmacası, şahin, atmaca kartalı, karadoğan, delice doğan, çam baştankarası, bildirgin, kınalı keklik, sülün, çulluk, puhu, cüce baykuş, kukumav, alaca baykuş, yeşil ağaçkakan, küçük ağaçkakan, kara tavuk, ardıc, çalı ötleğeni, bülbül yer alır.

4- İklimi

Bartın'da yazları sıcak, kışları serin geçen ılıman deniz iklimi (karadeniz iklimi) hüküm sürmektedir.

Denize yakınlığı ve pek yüksek olmayan dağ sıralarının kıyıya paralel oluşu, genellikle kıyı şeridi üzerinde sıcaklık farklarının azalmasına nemin artmasına ve Balkanlardan gelen hava kütlelerinin etkisinde kalmasına neden olmaktadır.

Türkiye ortalamasının iki katından fazla yağış olan İl' de yıllık yağış tutarı merkezde 1000 mm³ yüksek kesimlerde 1200 mm³ tür. Nisbi nem oranı

% 80, düzeyindedir. Rüzgar genelde güneydoğudan kuzeybatıya ortalama 2.4 m/s hızla esmektedir.

En sıcak ay ortalama 23 C° sıcaklık ile Temmuz, en soğuk ay ortalama 4.2 C° sıcaklık ile Aralık' tır. Toplam açık günler sayısı 22.5, yağışlı günler sayısı 125 ve karla örtülü günler sayısı 15'dir.

Turizme en uygun aylar Haziran, Temmuz ve Ağustos olarak belirtilmekte. Nisan, Mayıs ile Eylül ve Ekim ayları da zaman zaman uygun günleri içermektedir.

IV- ULAŞIM

1 - Karayolu Ulaşımı

Bartın şehirlerarası ulaşımını sağlayan karayolu:batıda Çaycuma - Devrek (Zonguldak) – Mengen – Yeniçağa (Bolu) , güneyde de Safranbolu (Karabük) – Gerede (Bolu) üzerinden E-80 otoyolu ile E-5 Devletyolu'na ulaşmakta doğuda Cide (Kastamonu) güneyde de yine Safranbolu (Karabük) üzerinden Orta ve Doğu Karadeniz ile iç Anadolu'ya açılmaktadır.

Komşu iller Kastamonu, Zonguldak ve Karabük ile Ankara, İstanbul, İzmir illerine düzenli otobüs seferleri yapılmaktadır.

2 - Denizyolu Ulaşımı

Sahil kenti olan Bartın'da uluslar arası liman olarak hizmet veren Bartın limanı aynı zamanda yolcu giriş-çıkış kapısıdır

Bartın limanı ile birlikte ulusal ticari limanlar olarak hizmet veren Amasra ve Kurucaşile limanları ile Tekkeönü Balıkçı Barınağı Yat Limanı olarak geliştirilebilir niteliktedir.

3 - Hava ve Demiryolu Ulaşımı

İlimize 38 km uzaklıktaki Saltukova (Zonguldak) bucağından geçen Ankara - Zonguldak demiryolu hattının Bartın'a kadar uzatılması, projelendirme aşamasındadır.

Ulaşım olanakları açısından gelişme içerisinde olan Bartın'da Bartın limanı'nın yat limanı olarak düzenlenmesi Saltukova- Bartın Demiryolu'nun

yapılması hem ilimiz ve çevre illerin ihtiyaçlarını giderecek hem de ticaret ve turizme canlılık kazandıracaktır.

Ayrıca Saltukova'da uzun süre yapımı devam edip bir süre kapalı bulundurulmuş havalimanı şu anda askeri havalimanı olarak işletmeye açılmıştır.

V – EKONOMİK DURUM

1 – Tarım ve Hayvancılık

Bartın, Batı Karadeniz'in verimli ovalarına sahip olup, tarımsal arazinin çoğunluğu tarla tarımına ayrılmıştır. Tarımsal ürünler arasında en büyük payı buğday, mısır, patates ve domates alır. Adına festival düzenlenen çilek ve kestane, fındık, ceviz, ve diğer sebze ve meyve türlerinin üretimin de gün geçtikçe artmaktadır.

Cumhuriyet' in kuruluş yıllarından itibaren uzun bir süre Bartın' dan Avrupa' ya yumurta ihracatı yapıldığı bilinmektedir. Son yıllarda önemini yitiren yumurtacılığı geliştirmek üzere Meyvecilik Üretim İstasyonunun uyguladığı Yumurta Tavukçuluğunu Geliştirme Projesi, üretimi artırarak ilimizin tarımsal ve hayvansal ürünler yönünden olduğu gibi yumurtacılık açısından da kendi kendine yeterli düzeye ulaşmasını sağlamıştır.

Sanayi ve tarımdan sonra yöre insanının gelir kaynaklarından biri de hayvancılıktır. Son yıllarda besicilik yaygınlaşmış, süt inekçiliği ve tavukçulukta ilerlemeler kaydedilmiştir. Binek hayvanları Büyükbaş, Küçükbaş ve Kümes hayvanları beslenmekte, bazı yörelerde Arıcılık yapılmaktadır.

Ayrıca Bartın zengin balıkçılık potansiyeline sahiptir.

2 – Sanayi

Amasra Taşkömürü Kurumuyla başlayan ve Bartın özel sektörünün temelini oluşturan kuruluşların öncülüğünde gelişen sanayi, son yıllarda özel sektörün gıda, orman, kağıt ve ambalaj, konfeksiyon metal eşya ve makine-techizat ile diğer imalat sanayindeki yatırımlarıyla ivme kazanmıştır.

Kalkınmada 1.derecede öncelikli iller arasında bulunan Bartın il oluşuyla birlikte ekonomik potansiyeli ve yatırım avantajlarıyla girişimcilerin ilgisini çekmiş, alt yapısı devlet kredisıyla tamamlanan Bartın Organize Sanayi

bölgesinin kuruluşuyla da girişimcilere cazip yatırım olanakları sağlanmıştır. Organize Sanayi bölgesinde tekstil, gıda, tarım, orman, inşaat, plastik, metal ve diğer imalat sanayi yatırımları için tahsisi yapılan 32 parselden 15'inde fabrika inşaatları sürmekte olup bunlardan 5'i tamamlanarak üretime başlamıştır.

Bartın ilinde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının sektörel dağılımı şöyledir:

Gıda	7
Ağaç (Orman)	8
Kağıt ve Ambalaj	2
Tekstil, Konfeksiyon	8
Taş ve Toprak	11
Kimya, Kömür, Plastik	6
Metal- Makine- Techizat	4
Diğer İmalat	9

a-Madenler

Bartın ve çevresi 1.ve 2. jeolojik devirlere ait kalker- karbon araziden oluşmaktadır. Bölgenin sahil kesiminde Tarlaağzı, Amasra, Kurucaşile ve Arıt yöreleri geniş kömür damarlarıyla kaplıdır. Ayrıca bölgede demir, alçı, morn, kreçtene, kil ve yer yer kum tabakalarına rastlanmaktadır. Özellikle Ulus yöresinde de kalker tabakalarının altında oldukça sert ve değişik renkli mermer yatakları yer almaktadır. Bu kaynaklar: asitik, relekter, kiremit,tuğla ve çimento sanayinin hammadde veya katkı maddeleridir.

İlimiz yer altı kaynakları açısından zengin bir bölge olmasına karşın kömür dışında bu kaynaklardan yeterince yararlanılmamaktadır.

b-Orman Ürünleri

Orman kaynakları bakımından oldukça zengin olduğu bilinen Bartın, bu zenginliğini kerestecilik ve gemi yapımcılığı ile sanayiye yansıtan önde gelen yörelerimizdendir.

Bugün 268 köyünden 216' sı orman köyü olan Bartın'da kerestecilik önde gelen iş kollarından birisidir. Orman kaynaklarının zenginliği ve kalitesi nedeniyle son yıllarda kereste fabrikaları ve imalathanelerinde artışlar

görülmektedir. Gemi yapımcılığı ise Kurucaşile' nin Hisar ve Kapısuyu Köyleri'ndeki tersanelerde sürdürülmektedir.

İlin yüzölçümünün 156'sını ormanlık alanlar teşkil etmektedir. Genel alanın 146'sını kaplayan ormanların karakteristik ağaçları; 600 metre yüksekliğe kadar Defne, Meşe, Kayın, Kocayemiş, Ardiç, Ormangülü ve Yabani Zeytin, 1000 m yüksekliğe Meşe, Kayın, Gürgen, 1500 m ve daha yükseklerde Kayın Kestane ve Çam yaygındır. Tüm bu ağaç türleri özellikleri itibariyle üstün nitelikli kabul edilmekte ve beğenilmektedir.

3 – Ticaret

Ticari bakımdan geçmişine bakıldığında 1700 yıllarında geniş bir belgeyi içine alan bir pazaryeri olarak geliştiği ve bölge ticaretinde söz sahibi olduğu görülmektedir.

1700'lü yıllarda ticaret gittikçe yayılmış ve 1800 yıllarından sonra da İstanbul'a kadar uzanmıştır. Kereste, Tavukçuluk ve Yumurtacılık önemli ticaret malları arasına girmiştir.

Son yıllarda mevcut potansiyeli ile hareketlilik kazanan ilimiz ekonomisinin sanayileşme atılımlarına paralel olarak gelişeceği ve ticari hayata canlılık kazandıracağı beklenmektedir.

VI . SOSYAL VE KÜLTÜREL YAPI

1 – Nüfus Hareketleri

Bartın'ın 2000 sayımına göre nüfusu 200.000'dir. nüfusun % 30'unu kentsel % 70'ini kırsal kesimde yaşayanlar oluşturmaktadır.

2 – Eğitim ve Öğretim Hizmetleri

Cumhuriyetle birlikte eğitim – öğretim faaliyetleri hız kazanmış son yıllarda okuma – yazma oranı % 98'e ulaşmıştır.

Günümüzde eğitim öğretim faaliyetleri 16 lise ve dengi okul, 48 ilköğretim okulu ve 121 birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda 2156

öğretmen ve 27600 öğrenci ile sürdürülmektedir. Ayrıca birer Çıraklık Eğitim Merkezi, Eğitim araçları ve Donatım Merkezi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile + Halk Eğitim Merkezi de örgün ve yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktadır.

1993 – 1994 Öğretim yılında öğretime başlayan Bartın Orman Fakültesi de kültürel işlevinin yanında , geniş orman varlığına sahip olan ilimizde bu kaynakların değerlendirilmesi açısından önemli görevler yüklenmiştir.

3 – Sağlık Hizmetleri

Sağlık hizmetleri veren kurumlar 150 yataklı Devlet Hastanesi 75 yataklı Göğüs Hastalıkları Hastanesi ve 110 yataklı S.S.K. Hastanesi ile birer Verem Savaş Dispanseri ve AÇSAP Merkezi 4'ü merkezde olmak üzere 25 sağlık ocağı 84 sağlık evi 10 yataklı Amasra ve 15 yataklı Ulus Sağlık Merkezi, birer Halk Sağlığı Lablatuvarı, Hemodiyaliz, Hipertansiyon ve Diyabet Merkezinden oluşmaktadır.

112 Acil Yardım ve Kurtarma Hizmetleri ise Bartın Merkezde bir Komuta Kontrol Merkezi ve bir istasyon, istasyon, Amasra, Kurucaşile ve Ulus ilçeleri ile Kozcağız, Arıt, Kumluca ve Abdipaşa beldelerinde birer istasyon ve 20 adet ambulansla yürütülmektedir.

4 – Sosyal ve Kültürel Kuruluşlar

Bartın ili yıllardan beri sosyal ve kültürel faaliyetler açısından yöreye önderlik etmiş, zaman zaman beğeni ile izlenen çalışmalara sahne olmuştur. Sosyal ve kültürel yaşama öncülük eden kuruluşların başında ise dernekler, okullar kütüphaneler ile basın ve yayın kuruluşları gelmektedir. Belli başlı bu kuruluşlar:

İlm-ü İrfan Derneği (1919) : günümüze ulaşmamış, Milli Mücadele yıllarında kapanmak zorunda kalmıştır.

Birleşme Yurdu (1924)

Lise Gençleri (1926)

Türk Ocağı (1927)

Kardeşlik Yurdu (1928)

Gençler Birliği (1933)

Halkevi (1935)
Kültür Derneği (1953)
Turizm Derneği (1955)
Musiki Derneği (1955)
Genel Sanatlar Derneği (1963)
Yardım ve Esnaf Dernekleri
Spor Klüpleri
Sendikalar
Kooperatifler

Bartın basın ise sesini il sınırlarını aşarak duyuruştur. İlk gazete 6 eylül 1924'de İ. Cemal Alış tarafından çıkarılan *Devrim* (1935) ve *Akşam Postası* (1946) kısa süreli de olsa yayın hayatını sürdürmüş daha sonra *Bartın Postası* (1951) *Hür Bartın* (1951) ve *Ekspres Bartın* (1960) Gazeteleri ile *Kaynarca* (1946), *Kavşak* (1963) ve *Ortam* (1964) Dergileri Bartın'ın basın hayatında yer almışlardır.

Günümüzde ise birçok dernekle birbirlkte il ve ilçe halk kütüphaneleri, Belediye Kütüphanesi, tiyatro, gazete ve radyo – televizyon kuruluşları faaliyet göstermektedir.

1927'de Lise Gençleri Birliği'nce başlatılan amatör tiyatro geleneği, yurt düzeyinde üne sahip birçok eserin önde dernekler ve Bartın Lisesi son yıllarda da Halk Eğitim Merkezleri ile Kültür Müdürlüğü'nce sahnelenmesi ile sürdürülmüş, Bartın Bölge Tiyatrosu'nun sahneye koyduğu 'Rumuz Goncagül' (1993) özellikle yörenin kültür dokusunu konu edinen Servet Çınçın'ın denemelerinden ' Darısı Başınıza' (1992) ve ' Bürcük Ana' (1993) ile Özkan Köstekci'nin ' Sandıktaki Ceset' (1992) adlı oyunları ilgi ve takdir görmüştür.

II.BÖLÜM

I. TARİHSEL VE ARKEOLOJİK DEĞERLER

1. Evler

Bartın evleri, Osmanlı Döneminin sivil mimari örneklerinin en güzelini sergileyen ve yakın tarihi özetleyen birer tablo gibidir.

Evler, Daraba denilen ağaç çitlerle çevrili bahçe içindedir. Bahçelerdeki yürüme alanları ile Kulak denilen giriş bölümü kayrak taşlarla bağlıdır. Her bahçede taştan yapılmış bir kuyu bulunur.

Genellikle iki katlı olan evler ahşap karkas olup bodrum katları taştır. Dört eğimli topuz çatılarda taşıyıcı strüktür makastır. Mertekler kiremit altı tahtaları ile kaplanmış olup çatı alaturka kiremitlerle örtülmektedir. Dış cephede ahşap dikmelerin ve kirişlerin arası ahşap dolgu, üzerindeki kaplamalar yalı baskısı ve lambalıdır. Payardalarla desteklenen çıkmalar ahşap kaplanmakta ve bağdati ile kaplanıp sıvanmaktadır. Saçaklar 50 – 70 cm çıkıntılıdır .kaplama derzlerine çitalarla değişik şekiller verilmiştir. Evlerin pencereleri, merdivenleri ve tavanları da birer süsleme ögesidir.

Geleneksel evler mümkün olduğunca çok pencerelidir. Bunlar özgün giyotin pencereler olup sadece merdiven ve cumbaları aydınlatanlar yuvarlak formudur. Pencereler arasında yer alan ve 'Kuşluk' denilen silmeler tüm yapıyı kuşatmaktadır. Doğramalar ahşaptır.

Bartın evlerinin en önemli bölümünü oluşturan iç mekandır. Evlere iki kanatlı bir kapıdan 'Kulluk' bölümünden girilir. Bu bölüm aynı zamanda üst katlara geçişi de sağlayan bir ara mekandır. Evler, bir sofa etrafında yer alan odalardan oluşur. Sofaya 'Dışar' odalara ise 'İçer' denilmektedir. Odalarda işlevsel ayrılıklara bağlı olarak 'Yük Dolabı' ve 'Hergil Dolabı' ile 'Ocak' bulunmaktadır. 'Hum İçer' denilen ocaklı odaları bulunan evler günümüze ulaşamamıştır.

Evleri Oluşturan Ögeler

1 – Pencereler : Odalarda mümkün olduğunca fazla pencere açılmıştır. Genel olarak özgün karakteri sürme pencereler, çoğu evlerde bozularak çift kanatlı pencereler haline getirilmiştir. Cumba ve merdivenleri aydınlatan pencereler çoğu kez yuvarlak formudur. Doğramalar ahşaptır. Zemin katlardaki pencerelerde korkuluk ve güvenlik gereksinimlerinden ötürü demir çubuklu parmaklıklar vardır. Üst katlarda da görülen parmaklıkların değişik formda olanları da vardır.

2 - Kapılar : Dış kapılar genellikle çift kanatlı olup kulp ve rozetleri demirdendir.

3 – Yük Dolabı : Yatak ve yorganların saklanması için kullanılmaktadır.

4 – Hamam Dolabı : Eskiden yıkanma işlevinin yapıldığı bu dolaplara yöre ağızyla Hamam Dolabı denilir. Kesinlikle ocaklı odalarda ve dış duvar etrafındaki dolaplarda yer almıştır. Zeminini inko kaplı olup kirli suyu dışarıya akıtmaktadır.

5 – Hergil Dolabı : Kulluklarda ve mutfaklarda rastlanır. Tavana asılı veya tabanda 0.80 – 0.90 m. yüksekliğindeki ahşaptan yapılmış bu dolaplar kışlık yiyeceğın depolandığı bir yer olarak görülmektedir.

6 – Ocaklar : Isınma ihtiyacı ocaklarla karşılanmıştır. Her odada olanı olduğu gibi bir tek odada olanı da vardır. Odaların önemine göre davlumbazdaki benzemeler artar. Duvardaki dolaplarla bir bütün halindedir.

7 – Tavanlar : Benzemeli tavanları işlevden öteye bir süsleme ögesidir. Genellikle sefa tavanları tek kaplamalıdır. İçer denilen odalardaki tavan kaplamaları yine derzlerin kapatılmasıyla baklavalı, çapraz ve yuvarlak biçimlerin oluşturulduğu şekillere küçük tahtalar tahtalar şekillerin üzerine çakılır.

2 – şadırvanlar

Hacı Arif Kaptan şadırvanı : 1912’de Karakaş oğlu Hacı Arif Kaptan tarafından yaptırılmıştır. Yuvarlak biçimde 8 mermer sütün üzerine oturtulan kubbesi yarım küre şeklinde olup 5,5 m. dir. Kubbenin tam ortasında bir avize sarmaktadır. şadırvanın stnları arasında on iki köşeli bir su havuzu bulunmaktadır. Önceden bir kitabesi yokken sonra Bartın Belediyesi tarafından bir kitabe konuldu.

Orta Camii şadırvanı : 1953’de Bartın Belediyesi tarafından yeniden İstanbul şişli Cami şadırvanının benzeri olarak yaptırılmıştır. Ortasından mermerden 12 gen fiskiyeli bir havuz kısmı vardır. Karşı ve iki yan duvarlarında ise abdest almak için musluklar bulunmaktadır.

Arap Camii şadırvanı : 1965’de yaptırılmıştır. şadırvanın yeri önceden kapalı bir depo halinde iken zamanın Belediye Başkanı Kemal Samancıoğlu’nun Vakıflar Genel Müdürlüğü’nden izin alması ile kapalı depo bozulmuş ve Cami için bir şadırvan haline getirilmıştır.

3 – Kaleler :

Amasra Kalesi : Bizans dönemine aittir. Özellikle Ceneviz dönemlerinde değişikliklere uğramış ve 14 – 15 yy.'larda Ceneviz ve Osmanlı dönemlerinde de ciddi onarımlar görmüştür. Kuzeydoğu ucunda Büyük Liman Kapısı, batısında Küçük Liman Kapısı ve güneyinde Zindan Kapısı bulunmaktadır. Kuzeydoğu – Güneydoğu arasındaki surların uzunluğu 65m. üzerinde 8 adet burç bulunan güney surlarının uzunluğu 300m. ve Kemer Köprüden itibaren de büyük bölümü yıkılan kuzey surlarının uzunluğu 200m. kadardır.

Tekke Önü Kalesi : Kurucaşile ilçesinin tarihi Kromna kentinin merkezi olan Tekkeönü Köyü'nde Cenevizlilerden kaldığı bilinen kale kalıntılarına rastlanmaktadır.

Güzelcehisar Kalesi : Merkez ilçe sınırları içerisinde Güzelcehisar Köyü'nde Cenevizlilerden kalma harap halindeki kalenin günümüze kadar sadece kale duvarları ulaşabilmiştir.

Şarköy ve Fırlıklı Kaleleri : Merkez ilçe sınırları içindeki Şarköy ve Fırlıklı Köylerinde, Cenevizlilerden kalma kale artıklarına rastlanmaktadır.

4 – Müzeler

Amasra Müzesi, 1982 yılından beri bugünkü tarihi binasında hizmet vermektedir. Artık bir yerleşim merkezi olan Amasra ve çevresinde sık sık taşınabilir eski eserlerin ortaya çıkması burada müze kurulması fikrini oluşturmuş.1955'den itibaren denenen arkeolojik ve etnografik eserler Belediye binasında küçük bir salonda sergilenmeye başlamıştır. Bina 1976'da restore edilmiş ve 1982'de müze olarak hizmete açılmıştır. Dört teşhir salonundan oluşur. 1 numaralı Arkeolojik Eserler Salonu'nda Helenistik Roma ve Bizans dönemlerine ait pişmiş toprak ve cam koku şişeleri, altın ve bronz süs eşyaları, Amphoralar ve testiler, bronz heykelcikler, bilezikler, haçlar, silahlar, kandiller ve kaplar ile Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait altın, gümüş ve bronz sikkeler : 2 Numaralı Arkeolojik Eserler

Salonu'nda ;Tamamen Helenistik, Roma, Bizans ve Ceneviz Dönemlerine ait mermer eserler sergilenmektedir. Buraya heykeller, heykel başları, mezar stelleri, kabartmalı çeşitli parçalar : 1 Numaralı Etnografik Eserler Salonu'nda ; Osmanlı Dönemine ait bakır mutfak kapları, yazım takımları, silahlar, şamdanlar, mühürler, kantarlar, seramikler ve yüzükler ile Amasra yöresine özgü ağaç çekicilik sanatını yansıtan kaplar: 2 Numaralı Etnografik Eserler Salonu'nda; Osmanlı Dönemi'ne ait yörenin giyim, kuşam zevkini yansıtan giysiler, gümüş süs eşyaları, yatak ve yastık örtüleri, halılar, keseler, eski duvar saatleri ve Kur'an-ı Kerim'ler sergilenmektedir.

Ayrıca müzenin koridorunda 1852 tarihli saray matbaasında basılmış bir Akdeniz haritası, müzenin bahçesinde de Helenistik, Roma, Bizans, Ceneviz ve Osmanlı Dönemi'ne ait taş eserler bulunmaktadır.

5.Dini Yapılar

Halilbey Camii: 1872 yılında Halilbey tarafından yaptırılmıştır. Kubbesiz, dikdörtgen planlı, iki sıralı 45 pencere ile aydınlanan kargir bir yapıdır. Camiinin minaresi kuzey batı köşesindedir.

İbrahim Paşa Camii (Orta Camii): Bosna valisi İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapım tarihi bilinmemekle birlikte 150 yıllık bir geçmişe sahip olduğu tahmin edilmektedir. 12'si büyük kubbenin etrafında olmak üzere 32 pencerelidir. Altında 11adet dükkan bulunmaktadır. Camiinin kubbesinde büyük daire biçiminde 24 köşeli yıldız içinde bir sıra dekoratif yazı vardır. Pencere aralarındaki boşluklara sütun resimleri ve çiçek kompozisyonları ile çeşitli figürler, süslemeler yapılmıştır.

Sadırvan Camii(Aşağı Camii) : 1903-1905 yılları arası halktan toplanan paralarla yaptırıldığı söylenmektedir. Minaresinin ise 1913 yılında yapıldığı şerefedeki kitabeden anlaşılmaktadır. Camiinin altında çeşitli dükkanlar vardır. Şerefeye kadar 78 basamak ile çıkılmaktadır. Camiinin üstü 7.75 çapında büyük bir ahşap kubbe ile örtülüdür. Kubbenin dört yanında tonozlu kısımlar, köşelerde 4 küçük kubbe daha vardır. Hepsi de ahşap olup sıvanmış beyaz renkte badalanmıştır. İçini aydınlatan 40 adet pencere vardır. Mihrabı taştan, Minberi ahşaptan yapılmış ve süslenmiştir.

Ordüyeri Camii : Bartın'ın en eski camisi kabul edilen Ordüyeri Camii'sinin 1805 yılında yapıldığı tahmin edilmektedir. Kitabe yoktur.

Kemer Köprü Camii(İkramiye Camii): Eski adıyla Adamesçit (kemer köprü) Mahallesi'ndeki mescit şehre gelen büyük sel sonucunda 1879 yılında yıkıldı. Bunun üzerine mahalle halkı tarafından para toplanarak Topuz oğlu Osman'dan alınan arsaya aynı yıl moloz taşından harç ile Kemer Köprü Camii yapılır. Çatısı ahşap, üzeri kiremit ile örtülüdür. Avlusuna 22 basamaklı taş merdivenden çıkılır. Avlunun sol tarafında 5 musluklu bir çeşme vardır. Camiinin dört tarafında iki sıralı 38 adet pencere bulunmaktadır. Mihrap taş, Minber ise ahşaptır. Şerefeye kadar olan boyu 20 metredir.

Arap Camii: Bartın'ın ikinci en eski camisi kabul edilir. Camiinin herhangi bir yerinde kimin ne zaman yaptırdığına dair kesin bir yazı ve tarih yoktur. Camide asılı bir levhadaki H.1240 tarihli mektuptan anlaşıldığına göre caminin adı "Yahya Ağabın Mustafa Camii"dir.

Hacı Mehmet Camii: Çarşı içinde bulunan Hacı Mehmet Camii, "Hacı Mehmet" tarafından bilinmeyen bir tarihte yaptırılmış olup 1898 yılında yandığı için 1902 yılında torunu Mustafa Faik tarafından kargir olarak yeniden

yaptırılmıştır. Namaz kılma salonunun üstünde 10m. çapında bir kubbe vardır. Namaz kılma salonu 12 adet pencere ile aydınlatılmaktadır. Mihrabı taştan, Minberi ise ahşaptan yapılmıştır.

Gölbucağı Camii: 1950 yılında mahalle halkı tarafından yaptırılmıştır. Camii mahallenin ismini almıştır.

Türbe Camii: 1960 yılında Ağdacı Köyü'nün doğusunda Bartın halkı tarafından yaptırılmıştır.

Tuna Camii: Bartın'ın Tuna Mahallesi'nde bilinmeyen bir tarihte Hacı Halil Bey tarafından yaptırılmış olan bu ahşap, küçük camii, sonraları vakfa intikal etmiştir. Sonra satışa çıkarılmış Bartın Belediye Başkanlığı'na hibe edilmiştir. Halen belediyenin tasarrufunda bulunan camii, 1968 yılında meydana gelen depremde sonra yıktırılmış ve halkın yardımıyla 1970 yılında yerine şimdiki camii yaptırılmıştır.

Medrese Camii(Ziyaiye Camii): 1970 yılında yapılmıştır.

Aladağ Camii: Bartın'ın Aladağ Mahallesi'nde bulunan camii 1982 yılında yapılmıştır.

İmam Hatip Camii: Bartın İmam Hatip Lisesi'nin yanında bulunan camii 1993 yılında yapılmıştır.

Sanayi Çarşısı Camii: Bartın Sanayi Bölgesi'nde bulunan camii 1994 yılında yapılmıştır.

6.Hanlar

Taş Han: 1832-1835 yılları arası Hacı Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır. Çift kanatlı demir kapısı vardır. Sürekli açık durmaktadır. Hanın içinde bir

avlu, avlunun ortasında bir ıhlamur ağacı vardır. İki katlı olup 18 odası, 16 tonozlu bölmesi vardır. İkinci kata sağlı sollu taş basamaklarla çıkılır.

Derviş oğlu Hanı: 1897 yılında Dervişoğlu Ali ve Osman kardeşler tarafından yaptırılmıştır. Dikdörtgene yakın planlı, iki katlı ve revaklıdır. Birinci katta 7, ikinci katta 9 odası vardır. Yapı malzemeleri taş ve tuğla olup sonradan restore edilmiştir. Hanın içinde bir avlu bulunmaktadır. Çatısı ahşap ve üzeri kiremitle kapatılmıştır. Bu tarihi yapının en ilginç yanı ocak, baca ve dolap nişlerinin bulunmayışıdır.

Hurşit Efendi Hanı: Eski ve büyük hükümet binası yapılmadan yıllar önce Bartın'da hükümet binası olarak kullanılmıştır. O yıllarda Bartın'da kaymakamlık yapan Bekir Kami Bey'in anlattıkları kulaktan kulağa işitilerek günümüze aktarılmış, bu bilgiler ışığında hanın yangından kurtarıldığı anlaşılmaktadır. 1890-1995 yılları arası yapıldığı sanılmaktadır.

7 . Hamamlar

Şehir Hamamı: 1747 yılında Bartın voyvodalarından Çalıkoğlu tarafından taş ve tuğla kullanılarak yaptırılmıştır. İç kısmın döşeme kaplaması mermerden yapılmıştır. Hamamın kitabesi yoktur. Ortasında küçük bir şadırvan bulunmaktadır. Klasik hamam, plan şemasına uygun olarak yapılmıştır. Üzerinde galerili camekan ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşmaktadır.

Somaklıoğlu Hamamı: 1883 yılında Somaklıoğlu Hacı Mustafa Bey tarafından yaptırılmıştır. Günümüze ulaşan kalıntılarından soyunma ve yıkanma ile soğukluk kısımlarının olduğu anlaşılmaktadır. Harabe halindeki hamamın yıkanma yerinde 8 köşeli bir göbek taşı ve bunun üzerine büyük bir

kubbe ile bu kısmın sol tarafında üzeri kubbeli iki havlet ve aralarında bir seki bulunmaktadır. Suyu Bartın ırmağından sağlanmıştır.

Osmanlı Hamamı : 17. yy.'da yapıldığı sanılmaktadır. Soğukluk, ılık, üç kurnalı yıkanma yeri ve su hazneleri ile külhan bulunmaktadır. Yıkanma yeri bir orta kubbe ile örtülüdür. Soğukluk kısmı yıkılmıştır. Dört köşesinde görülen ' Biye' ler Anadolu Beylikleri döneminin tipik mimari özelliklerini taşımaktadır.

8 – Köprüler

Kemer Köprü : 1872 yılında Çalıköğlu İbrahim Bey tarafından yaptırılmıştır. Boyu 42 m. genişliği 8,5 m. dir. Kozcağz yönünden gelen Kocanaz Irmağı üzerindedir. Üç ayak ve iki sivri kemer üzerine kesme taşlardan ve harcı yumurta akı ile karıştırılarak yapıldığı bilinen çok sağlam bir köprüdür.

Asma Köprü : Hacı Osman Paşa tarafından 1305 yılında Kozcağz yönünden gelen ve Bartın'dan geçen Kocanaz Irmağı üzerinde Kemer Köprü'den sonra yaptırılan ikinci köprüdür. Sağlam kesme taşlardan iki ayak üzerine kurulmuş köprünün ahşap olan üst kısmı Kara Yolları Genel Müdürlüğü tarafından 1957 yılında tamir edilmiş ve üzeri beton kaplanmıştır. Boyu 30 m. genişliği 8 m. dir.

Ordu Yeri Köprüsü : Bolu Mutasarrıfı İsmail Kemal Bey'in önderliğinde Bartın halkının yardımları ile 1891 yılında yapılmıştır. Kanlı Irmak üzerinde kurulmuştur. Bartın, Amasra, Arıt yolu üzerindedir. Bu köprüye bir süre Kışla Köprüsü' de denilmiştir.

Boğaz Köprüsü : Türkiye'nin ırmak üzerinde çelikten yapılan ilk açılır-kapanır köprüsüdür. Yüksekliği 4m'dir. 75m. açıklığında 8,5m. genişliğindedir. 1967 yılında Temel İnşaat Anonim Şirketi tarafından yapılmıştır. Gerekli zamanlarda açılıp kapanarak deniz ve boğaz çevresi nakliyat geçişini sağlamaktadır.

Kemer Dere köprüsü : Amasra ilçesinde bulunmaktadır. Roma İmparatorluğu döneminde yapılan tek gözlü bir Roma köprüsü olup, Amasra'ya 3km. uzaklıktaki Ceneviz Vadisi'ndedir. Köprü ayağındaki çok silik bir kabartma kompozisyonunda mızrakla savaşan yedi asker, Roma Pontus Savaşlarını anlatır.

9 – Çeşmeler

Arap Camiinin Eski Çeşmesi (1685)

Çörtle Başı Çeşmesi (1784)

Hamam Yanı Çeşmesi (1815)

Sıtma Yanı Çeşmesi (1865)

Hacı Yazıcı Çeşmesi (1868)

Ordu Yeri Çeşmesi (1877)

Embiye Çeşmesi (1879)

Üç Kurnalı Çeşmesi (1892)

Arap Camiinin İkinci Çeşmesi (1892)

Çakal Köyü Çeşmesi (1310)

Asker Suyu Çeşmesi (1895)

Hacı Mehmet Camii Çeşmesi (1902)

Kemer Köprü Camii Çeşmesi (1905)

Aşağı Çarşı Hela Çeşmesi (1910)
Aşağı Camii Arka Çeşmesi(1915)
Kırtepe Çeşmesi (1926)
Göl Bucağı Çeşmesi (1944)
Kavşak Suyu Çeşmesi (1944)
Çubukcu Dayı Çeşmesi (1946)
Halil Yirmibeş Çeşmesi (1946)
Ömer Aliş Çeşmesi (1946)
Bankoğlu Çeşmesi (1946)
Müezzinoğlu Çeşmesi (1949)
Hendek Yanı Kavşak Çeşmesi (1950)
Asri Mezarlık Çeşmesi (1952)
Tuna Camii Çeşmesi (1956)
Çakal Köyü İkinci Çeşmesi (1957)
Eski Mezarlık Çeşmesi (1965)
Aşağı Camii Önü Çeşmesi
İnkumu Çeşmesi (1971)
Gölbucağı Eski Çeşmesi
Tuna Mahallesi Çeşmesi
Kaynarca Çeşmesi

10 – Mezarlıklar

Kırtepe Mezarlığı
Kavaklı Mezarlığı
Halatçı Yaması Mezarlığı

Ordu Yeri Mezarlığı

Ömer Tepesi Mezarlığı

Gölbucağı Mezarlığı

Aladağ Mezarlığı

Aşağı Camii Mezarlığı

Erenler Mezarlığı

Gavur Taşı Mezarlığı

II. DOĞAL DEĞERLER

1. Plajlar

İnkumu Plajı: Bartın'a 14 km. uzaklıktadır. Turistlerin her türlü gereksinimlerini karşılayabilecek en hareketli beldemiz olan İnkumu, ziyaretçilerin ilgi odağıdır.

Güzelcehisar Plajı: Bartın'a 17 km. uzaklıktadır. İnkumu ile komşu olup tarih ve doğanın iç içe olduğu bakir bir koydur.

Amasra Plajı: Bartın'a 17 km. uzaklıktadır. Ülkenin en eski turizm beldesidir. Eşsiz doğal güzelliğinin 3000 yıllık tarihsel değerlerle bütünleşen Bartın turizminin kalbidir.

Mugada Plajı: Bartın'ın batısında ve 18 km. uzaklıktadır. Kumsalı ve ormanla kaplı çevre güzelliğiyle beğenilmektedir.

Kızıl Kum Plajı: Bartın'ın batı ucunda ve 25 km. uzaklıktadır. Gelecek vaat etmektedir.

Kuruca Şile Şehir Plajı: Bartın'a 62 km. uzaklıkta ve kuzeydoğu ucunda yer alan sahil ilçemiz Kuruca Şile, plajı ve doğasıyla beğenilen bir tatil beldemizdir.

Tekke Önü Plajı: Kurucaşile'den 10 km. önce ve tarihi Kromna kentinin merkezi olan Tekke Önü plajı, turizme yönelik ahşap yat ve balıkçı tekneleri yapımcılığı ile ilgi çekmektedir.

Kapı Suyu Plajı: Kurucaşile'ye 4 km. uzaklıktaki balıkçı köyümüz Kapısuyu plajı, Karadeniz'in vahşi güzelliğini sergileyen doğası ve gemi yapımcılığıyla beğenilmektedir.

Çakraz, Akkonak, Göçkün ve Çambu Koyları: Amasra-Kuruca Şile karayolunun 18. kilometresindeki Çakraz, 19.kilometresindeki Akkonak, 23. kilometresindeki Göçkün ve 40. kilometresindeki Çambu koyları; temiz kumları, sakin suları ve çevre güzellikleriyle beğenilmektedir. Ayrıca Çakraz ve Akkonak'taki turistik tesisler yöreye hareketlilik kazandırmakta, koyların tamamı deniz ve doğa ile iç içe tatil yapılabilecek kamp olanakları sunmaktadır.

2.Yaylalar

Kıydan iç kesimlere geçildikçe görülmeye değer doğal güzellikler ilgi çekmektedir. Dağ-Yayla-Av turizmi açısından yörenin cazibe merkezi Ulu Yayla ve Arıt Yaylasıdır.

Arıt Dağları'na doğru uzanıp Arıt Yaylası ile bütünleşen Ulu Yayla'nın denizden yüksekliği ortalama 1000m. olup Ovacuma, Göktepe arasında değişik rakımlarda bulunmaktadır. Ormanların arasına sıkışmış ve ahşap evlerin beneklediği yayla düzlüğü yeşil bir halıyı anımsatır. Yaylanın hemen ortasından geçen ve batıya doğru akan Ovaçayı ve İnönü Deresi yaylaya ayrı bir güzellik verir.

Ulu Yayla ormanı, iğne ve yayvan yapraklı ağaçlardan oluşan rengarenk çiçekleri ve yeşili, pınarları, mağaraları ve yaban hayvanlarıyla bir milli park niteliğindedir. Yeşilin çeşitli tonları ve daha nice renkler ancak doğa harikası Ulu Yayla'da keşfedilir.

Ulu Yayla ve Arıt Yayla'sında dağ ve yayla havasını solumak ve doğayla baş başa yaşamak, dağ gezileriyle değişik zevkleri tatmak ve mevsimlere göre her türlü kara avcılığı yapmak olasıdır.

3. Mağaralar

Gürcü Oluk Mağarası: Bartın'a 32 km. uzaklıkta ve Amasra ilçesi Karakaçak Köyü'nün Kuyupınar Mahallesi'ndedir. Üçgen biçimli ve 3-4 metrelik oda çevresinde toplanan 15 odadan oluşur. Birbiriyle bağlantılı odalardan birinden üst kattaki odalara geçilebildiği gibi bir diğerinden ancak bir kişinin sığabileceği büyüklükteki dehlizden de yeryüzüne çıkmak mümkündür. Odaları gri, krem ve bej arasında değişen renkli sarkıt ve dikitlerle bezeli çeşitli şekiller, traverten havuzlar ve basamakların oluşturduğu rengarenk bir dünyadır.

4.Şelaleler

Aksu Çayı Şelalesi: Ulus-Kumluca bucağı Kızıllar Köyü'nün Umar Tepesi mevkiindedir. Üç aşamalı olarak 35 m.lik bir yükseklikten aşağı düşmektedir.

Umar Tepesi'ndeki kayalarda bulunan izlerin Hz. Ali'nin atının ayak izleri olduğu söylenir. Burada kurak geçen yaz aylarında yağmur duasına

çıkılır. Bu özellikleri Umar Tepesi'ni ve Aksu Çayı Şelalesi'ni çekici kılmaktadır.

Ulu Kaya Şelalesi: Ulus ilçesine 17 km. uzaklıkta, Ulus Çayı üzerindedir. Şelalenin suyu 10m. genişliğindeki bir kaya oluğu içinden akarak 20m. yükseklikten düşmektedir. Suyun debisi 200-250 lt/sn olup 30-40m. genişliğindeki bir gölet oluşturmaktadır.

5. Dinlenme ve Piknik Yerleri

Belediye Parkı

Millet Bahçesi

Gazhane Bahçesi

Kaynarca

Çağlayan

Kara Çay

Balamba

Bedesten

Değirmen Ağzı

III. FOLKLORİK VE KÜLTÜREL DEĞERLER

1. Bartın'ın Yetiştirdiği Ünlüler

Hacı İbrahim Paşa

Doğum tarihine ilişkin kesin bir bilgi yoktur. Ancak 1708 yılında Belgrat'da vefat ettiği bilinmektedir.

1693 yılında Cebecibaşı olan Kara İbrahim Paşa, hazineye ait altınları gömerek sakladığı gerekçesiyle daha sonra affedilerek kendisine Kapucubaşlık

payesi verilmiştir. 1699 yılında Avusturya'ya elçi olarak gönderilmiş, 1700 yılında birkaç eyalette "Beylerbeyi" 1704 yılında Eğribaz ve 1708 yılında da Belgrat muhafızı olmuştur.

İbrahim Paşa, Bartın merkezinde İbrahim Paşa (Orta) Camii'sini yaptırmış, Banaluka'da Süleymaniye Camii ile Travrik'de medrese ve okul yine onun girişimleriyle yapılmıştır.

İ. Cemal Aliş (1906-1977)

İlk öğrenimini Bartın Numune İlkokulu'nda tamamladı. "İdadi" adıyla açılan ve iki yıl içinde liseye çevrilen orta dereceli okula 1924 yılında kaydoldu. Liselerin il merkezine alınmasıyla öğrenimi yarıda kaldı.

Fransızca dersleri alarak her dalda okuduğu kitaplarda kendisini yetiştirdi. Askerliğini yapıp Bartın'a dönerek kitapçılık ve gazete bayiliğine başladı.

Anadolu'nun en eski ve güçlü gazetecilerinden biri olarak tanınır. 1935 yılında Devrim adlı ilk günlük gazeteyi yayınlamaya başlar. 1946 yılında Bartın Akşam Postası adlı ikinci bir günlük gazeteyi yayın hayatına sokar. Bir dönem kapandıysa da 1952 yılında ikinci kez yayınlanmaya başlandı.

Evli ve iki çocuk babası idi. Büyük bir özveriyle temellerini attığı Bartın Gazetesi, Cumhuriyete yaşıt olarak yayınına devam ettirmektedir.

Celal Eyiceoğlu (1914-1983)

Aslen Amasra'lı olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. 1927 yılında Bahriye Mektebi'ne girer. 1935 yılında Güverte Asteğmeni olarak Deniz

Kuvvetleri'ne katıldı. 1940 yılında deniz altıcı oldu. 1944 yılında mezun olduktan sonra Kurmay Binbaşı rütbesiyle deniz altılarda komutanlık yaptı.

1956 yılında Kanada Deniz Ateşliğine atandı. 1958-1960 yılları arası Deniz Eğitim Komutanlığı Kurmay Başkanlığı, 1. Deniz altı Filotillası Komodorluğu, Bartın Deniz Üssü ve Karadeniz Bölge Komutanlığı görevlerini üstlendi. 1960 yılında İstanbul Boğaziçi Komutanlığı görevine getirildi. 1960'da tuğamiral rütbesine yükselerek Harp Filosu ve Deniz altı Filosu Komutanlıkları, Genel Kurmay İstihbarat Başkanlığı, Kuzey Deniz Saha ve Donanma Komutanlıkları görevlerinde bulundu. 1968'de orgeneralliğe terfi ederek 1972'de kendi isteği ile emekli oldu.

1974 yılı Eylül'ünde Tokyo Büyükelçiliğine atanarak 1979'a kadar bu görevini sürdürdü. Yurda döndükten sonra İstanbul Deniz Ticaret Odası'nın kurulmasını sağlayıp odanın ilk başkanı seçildi.

Hasan Bayrı (1914-1990)

1914 yılında Bartın'da doğdu. İlkokulu burada bitirdi ve anılan tarihlerde ortaokul olmadığı için eğitimine devam edemedi.

İlkokul son sınıfta iken öğretmeninin teşviki ile şiir yazmaya başladı ve o tarihten itibaren giderek şiir yazma bir tutkuya dönüştü.

Yunus Emre, Misri Niyazi, Karacaoğlan, Emrah, Erzurumlu İbrahim Hakkı gibi büyük ozanların şiirlerinden etkilenmiştir. Yayımlanmış üç şiir kitabı bulunmaktadır. En önemli eseri "Bu ne sevgi ah, bu ne ızdırıp" isimli kitabıdır.

Turgut Işık (1931-1990)

1931 yılında Bartın'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra 1950 yılında dedesinin ve babasının firmalarında çalışmaya başladı. 1952 yılında babası ile birlikte Işıklar Kollektif Şirketi'ni kurdu. 1960'da babasının ölmesi ile şirketin tüm sorumluluğunu üzerine alarak yoğun bir çalışma temposuna girdi. 1964 yılında Sezai Türkeş- Feyzi Akkaya ile birlikte "Işıklar Limitet Şirketi"ni kurdu. Sanayi alanında yatırımlar yapma gibi bir hayali vardı ve sonuçta şirketi anonim ortaklığa dönüştürdü. İlk olarak Işıklar Tuğla Fabrikası'nı kurdu. 1976'da Bargem, Bartaş, Barden, Bartın Deniz Nakliyat ve Bartın Gemi İşletme Şirketlerinden oluşan denizcilik grubunu oluşturdu. 1974 yılında şirketi müessesilik, müteahhütlik, ihracat, ithalat, inşaat ve imalat dallarında atılımlar gösterdiğinden 'Işıklar Holding' adını aldı.

Bugün Işıklar Holding'in tuğla, kiremit, torba, kireç ve kapıt üreten dört fabrikası bulunmaktadır.

Turgut Işık, annesinin adına 'Sarde Işık İlkokulu' ve 'Turgut Işık Sağlık Meslek Lisesi' ile Milli Eğitim ve ayrıca Devlet Hastanesi ek binalarını yaptırarak da sağlığa katkıda bulunmuştur.

2 – Gelenek ve Görenekler

Kadınlar (Garıla) Pazarı

Adını, kendi eliyle yetiştirdiği ürünleri burada pazarlayan kadınlardan almıştır.

Her Salı ve Cuma günleri kurulan Pazar 200 yıllık bir geleneği yansıtırken öte yandan köylü ile kentliyi kaynaştıran önemli bir Pazar olma özelliğini taşımaktadır.

Bayram Kutlamaları

Osmanlı Dönemlerinden günümüze gelenekselleşen kutlamaların ne zamandan beri sürdürüldüğü veya günlerin nasıl tespit edildiği günümüz gençleri tarafından bilinmemekte gelecek bayramın 1.2.3. günleri ile bir sonraki bayramın hangi köy ve mahallede kutlanacağı herkesçe bilinmektedir. Sabah 9 – 10 arası ve akşam kararınca kadar sürmektedir.

Bayram öncesi ev sahibi köylüler, gelecek misafirlerini ağırlamak için hazırlıktır. Yemekler yapılmış ve tüm hazırlıklar tamamlanmıştır.

Bayram sabahı, misafirler ziyaretlerine ya bir dostlarının evinden ya da Kutlama Yeri'ne giderler. Kutlamalara davet edilenler olduğu gibi dışarıdan katılanlar da olur. Davetiler kutlama yerinde ağırlanırlar. Kutlama yerinde misafirler evlerden gelen yemekler topluca yer sofrasında yenilir ve adına 'Konak Çıkarma Yemeği' denir.

Bayramlaşmalardan sonra karşılıklı bayram ziyaretleşmeleri yapılır. Gün boyu ikramlar devam eder. İkramlara ve muhabbetlere katılan genç kızlar evde pencereler önünde kümelemişlerdir. Erkekler ise öncüleri ile birlikte kümeler halinde duyulacak nağmeleri beklerler.

Bazı köylerde bu kutlamalarla birlikte çeşitli oyun ve eğlence ile birlikte güreş gösterileri yapılır.

Eski yıllarda nişanlı erkeklerin nişanlılarına hediye göndermeleri o dönemin vazgeçilmez geleneklerinden birisi idi. Bu hediye Ramazan Bayramlarında elbiselik kumaş, ziynet eşyaları, Kurban Bayramında ise kurbanlık koç idi. Koç güzel bir şekilde süslenir, boyanır ve arife günü kız evine gönderilirdi. Buna karşı kız evi erkek evine bir tepsi baklava veya bohça içinde erkeğe ve ailesine kıyafet gönderirdi.

Mani atma da bayraqların ve düğünlerin vazgeçilmez geleneğidir. Kız erkeklere, erkekler kızlara mani atarak karşılıklı atışma başlar. Bu manileşme çoğu zaman ezgili olur. Mani atma geleneği bu gençlerin tanışmalarına vesile olur ve çoğunlukla evlenmeleriyle noktalanırdı.

1953 yıllarından itibaren tüm yurttan olduğu gibi Bartın'da da coşkulu bir biçimde Denizciler Bayramı yapılması bir gelenek olmuştur. Denizciler tarafından bayram olarak kabul edilen her yıl 1 Temmuz tarihi ilin bütün iskelelerinde, karada ve denizde neşe ile kutlanmaktadır. Bu bayramlarda Bartın ırmağı ve Boğaz binlerce insanla dolar, taşar. Kutlamanın başladığı ilk yıllarda halk ve denizciler önce Cumhuriyet Meydanı'nda toplanır, resmi makamlar günün önemini belirten konuşmalarını yaptıktan sonra iskeleden kalkan motorlar halkı bedava olarak Irmak ve Boğaz'da gezdirirlerdi. Yirmi beş Kuyusu mevkiinde çeşitli yarışmalar düzenlenir. Bayrama katılanlar burada yer, içer ve eğlenirlerdi. Akşam şehirde fener alayları düzenlenir ve bayram sona ererdi.

Vazgeçilmeyen başka bir gelenek ise Ramazan aylarının her akşam ve gece sahurda ayrıca dini ve milli bayramlarda top atılmasıdır.

Yöresel ve Eğlencelik Oyunlar

Konak çıkarma yemeğinden sonra hazırlıklara başlanan eğlence Cemal Oyunu'dur. Bu oyunu kaçırmak istemeyen konuklar köyde konuklayabilirler.

Birlikte yenecek olan yemeğin toplanması ve bu sıradaki gösteriler ile Burma oyunundan oluşur. Oyunu izleyen ya da oyunda yer alan gençlerin oyun içerisinde gösterdikleri ustalık, uyum , espi ve aralarındaki dostluğun sergilendiği eğlenceli bir oyundur. Bir yandan evlerin önünde gösteriler yapılırken bir yandan da yemekler toplanır. Gösterilerde müzik, türkü, ilahi ve

oyunlardaki hünerler sergilenir. Bütün evler dolaşıldığında hava şartlarına göre açık hava veya köy odasındaki sofralar kurulur, yer sofrasında topluca yemekten sonra Burma oyunu başlar.

Gençler yerde bağdaş kurarak halka şeklinde sıkca ve elleri arkalarında saklı olarak oturmakta, birisinin elinde de her iki ucuna düğüm atılmış eşarp, atkı veya bez parçasından bir ‘Burma’ bulunmaktadır. Grup arasında seçilen ebe kendisine vurulduktan sonra el değiştirerek saklanan Burma’nın kimde olduğunu bulacaktır. Gruptaki herkesin elleri arkada, sanki Burma kendisindeymiş gibi davrandığından Burma’nın kimde olduğunu bulmak hayli zordur. Ebe Burma’yı ararken her sırtını dönüşte yeniden bir acıyla kıvrınır. Burma bulunana kadar dövme işi devam edecektir. Yakalanan ebe olacak bu kez de yeni ebe d v lecektir.

Zaman hayli ilerleyince sıra ebe olup d v lenlerin acısını dindirmeye, aralarındaki dostluğun sergilenmesine gelir. Çeşitli müzik aletleri ile söylenen türküler eşliğinde oyun sona erer. Gece yarısı saat 02.00 yada 03.00 tür.

Kız İsteme ve Söz Keme

Gelin adayı ya erkeğin istediği ya da bir çok aday arasından seçilecek kızıdır. Aracı ve görücüler aracılığıyla kızlar hakkında toplanan bilgilerin değerlendirilmesi sonucu beğenilen kızın evine oğlanın yakınlarından bir kadın aracılığıyla onlara gidileceğine dair haber gönderilir. Amaç hem haber verme hem de kızın verilip verilmeyeceğini öğrenmektir. İlk gün kaynana, hala, teyze ve muhabbeti güzel seçkin hanımlarla kız evine gidilir. Kız, ailesinden istenir. Kızın annesi büyüklere sormak gerektiğini belirtir ve misafirleri uğurlar. Bu kez oğlanın babası ve yakınlarından bir kaçı tekrar kız evini ziyaret ederek kızı babasından isterler. Baba biraz nazlanarak Allah’ın k smetiyle diyerek

belirlediği ağırlığı bildirir. Aradan bir hafta geçince teklif tekrarlanır. Cevap olumlu ise hazırlanan “Söz Mendili” oğlan tarafına verilir ve “Söz Kesimi” tamamlanmış olur.

Nişanlanma

Tören kız evinde yapılır. İkinci vakti oğlan evinden kız evine yemiş ve ikramlıklar gönderilir. Gece , kız evinde toplanan yakınlar ve davetlilere yapılan ikramlardan sonra eğlence başlar. Kaymbaba, gelinine nişan yüzüğü ve hediyesini taktıktan sonra diğer yakınları da hediye edilecek takıları takarlar. Bu sırada kızın ailesi tarafından hazırlanan ve içinde damadın nişan yüzüğü ve hediyeleri bulunan “Mendil Bohçası” oğlan tarafına verilir. Mendil bohçası oğlanın evinde açılarak oğlanın yüzüğü annesi tarafından takılır. Takı töreninin sonunda damat ve arkadaşları gelin evine yemiş yemeğe gelirler. Damat ve arkadaşlarının gelişiyle iyice şevklenerek eğlence gece yarısına kadar sürer.

Nişanın ilk haftası kız evi tarafından oğlan evine gönderilen yemekten sonra aileler arasında başlayan samimiyet ve dostluk karşılıklı ziyaretlerle daha da gelişerek devam eder.

Nişandan belirli bir süre sonra düğün tarihi tespit edilerek hazırlıklara başlanır. Hazırlıkların çoğu nişan öncesi çıkılan pazarda tamamlanmıştır. Ama hazırlıklar için tekrar çıkılacak pazarda eksiklikler giderilecek, düğünde içilecek rakı ve mezeler alınacaktır. İlk pazarda ağırlıklar ve kız tarafına hediyeler alınmış,kız tarafınca alınan başlık parası da gelinin çeyizi ile damat ve yakınlarına alınan hediyeler için harcanmıştır.

Artık herşey hazırdır. Cumartesi günü başlayacak düğün, Perşembe günü sona erecektir. Nikah ise ya düğün sırasında veya daha önce davetlilerin huzurunda kıyılır.

Cumartesi, öğleden önce Başlık Töreni ile başlar. Oğlan evinden kız evine gönderilen bir tepsi helva davetlilerin huzuruna getirilir. Oğlanın dayısı tarafından helvanın üzerine atılan bir altının kesilen bir helva ile davetlilere gönderilmesinden sonra helva misafirlere ikram edilir. Öğleden sonra kadınlar arasında tekrarlanan bu törene Helva Kesmesi denir. Gece eğlenceleri oldukça coşkuludur.

Cumartesi günü kız evinde başlayan eğlence Pazar akşamı yeniden başlar.

Pazartesi günü “Boya Günü”dür. Öğleden sonra damat yakınları ve davetli bayanlar kız evinde toplanırlar. Mahalli kıyafetleri ile sıraya çıkan genç kızlar ud çalıp, mani ve türküler söyleyerek gece yarısına kadar eğlenceye devam ederler. Sıra genç kızların düğün evinde yüksek bir yerde yan yana oturmasındadır.

Salı günü ikindi namazından sonra ‘Yük Alması’ vardır. Damadın yakınları kız evinden çeyizleri alıp çıkarken gelinin küçük kardeşi eşyanın üzerine oturur, bahşiş ister. Kız tarafı bahşişe karşılık oğlan tarafına ipek mendil verir. Akşam oğlan evinde damat ve arkadaşlarına verilen ziyafete ve yapılan eğlenceye ‘Oğlan Kınası’ denir. Kız evindekiler eğlenceyi gecenin bir saatinde keserek hazırlanan bohçaları oğlan evine getirilir. Eve yaklaşıldığında ‘Damadı isteriz’ diye bağırarak kendilerini karşılamaya mecbur ederler. Damat gelenleri karşılar, eğlence sabaha dek hep birlikte devam eder.

Çarşamba günü ‘Yatak Düzeltilmesidir. Öğle üzeri toplu halde oğlan evine giden kız tarafı gelinin odasını hazırlar. Akşam kız evinde yapılan ve ‘Kız Kınası’ adını alan tören, düğünün en önemli olayıdır. Genç kızlar yine sıraya çıkmışlar, delikanlılar da daraba (ağaç, bahçe çiftleri) arkasından kına

gecesini seyretmektedirler. Aralarındaki nişanlı gençler sıradaki nişanlılarına mendiller içinde kuru yemiş gönderirken, mendili götüren Düğüncü Kadının bunları çeşitli esprilerle kızlara dağıtması günlerce konuşulur. Genç kızlar daraba arkasından kendilerini seyreden gençlere taşlama yaparlar:

Daraba arkasından

Bak böyle de bak böyle

Hep bakmayla olmuyor

Bir türkü de sen söyle

Delikanlılar cevap verir:

Gece geçtim duydun mu?

Sevdiğim uyudun mu?

Benim sana yandığımı,

Anaya duyurdun mu?

Telli de etek

Uskufa yelek

Karardı talih, oy anam anam

Gülmüyor felek

Bu kez delikanlılar sıradaki kızlardan türkü isterler. En önemli istek türküsü ‘ Mavili Mavili’ dir ki aralarında bir şey olduğu bilinen yada birbirlerine yakıştırılan genç kızla delikanlının isimleri yan yana anılır.

Mavili mavili ela kız,

Bilemeyon kimlerin Yıldız kız

Aman aman elini, yabancıların gelini

Ahmet çok seviyormuş

Yıldız da yangın olmuş

Ahmet armut yermisin?

Mahallede birmisin?

Aman aman elini, yabancıların gelini

Sana Yıldız'ı alıvaracaz

Ona da gadunum dermisin?

Ev altında malaklar

Ahmet Yıldız'ı kovaklar

Eğer tutabilirse

Saçını da başını da yolaklar

Eğlence ve türküler devam etmekte saz ekibi, oyuncular ile birlikte oğlan tarafına gelmek üzeredir. Düğüncü kadın oğlan tarafının eve yaklaştığı haberini alınca onlara hitaben maniler söylenmesini ister.

Hoş geldin hoş üstüne

Gel otur üstüne

Sen mi geldiğin sevdiğim?

Her sözün baş üstüne

Hoş geldin diyemedim

Bir mendil veremedim

Sen mi geldin sevdiğim?

Ben seni bilemedim

Sonra geceye adını veren 'Kına Yakma' töreni başlayacaktır. Davetliler önce içinde on tane mum yanan bir tepsi ile içeriye gelen kadının arkasında

gelini görürler. Gelin, yüzü işlemeli bir örtü ile kapalı olarak merdivenlerden inmektedir. Bu sırada “Gelin İndirme Türküsü” söylenir.

Merdivenlerden iner iken
Ayağıma battı diken
Ayrılıktır belimi büken
Aman felek sen kavuştur.

Askerim beş yüz elli
A kız senin saçın telli
Aylarda adın belli
Aman felek sen kavuştur
Bakraçları susuz koyan
Koca evi ıssız koyan
Anaları kızsız koyan
Aman felek sen kavuştur

Gelin kaynanasının önüne oturtularak avucuna kına yakılır. Önce kaynana sonra yakınları olan hanımlar gelinin avucuna birer altın koyarlar. Genç kızların türküleri devam etmektedir.

Oy Feridem Feridem
Ne bakarsın geriden
Kurbanlık koyun gibi
Ayrılvıracay sürüden

Aman efendim aman
Samanlık dolu saman

Eller düğün yapıyor

Bizim düğün ne zaman

Sazlar ve türküler eşliğinde oyunlar sürerken gelin oynatılır. Kaynana gelinin başına para saçar. Gece yarısına doğru damat ve arkadaşları da börek yemeye gelirler. Çengiler çalar, oyunlar oynanır, yemekler yenir, içkiler içilir. Damadın arkadaşları maniler söyleyerek kız evinden isteklerde bulunurlar. İstekleri karşılanmazsa gideceklerini ima ederler.

Muhallebi isteriz

Baklava da olmalı

Biz buradan gitmeyiz

Canlı tavuk gelmeli

Bu istekleri çoğaltmak da mümkündür. Tavuk getirilerek hemen kan akıtılır. Damat ve arkadaşları kız evinden ayrılarak hamama giderler. Buna "Güvey Hamamı" denir. Damadın ayrılışından sonra oğlan tarafı da düğün evinden ayrılır. Ancak kız evindeki eğlence sabaha dek sürer.

Perşembe günü "Hak Alma Günü"dür. Gelin kız gelinliğini giymiş düğün alayını beklemektedir. Öğle vakti oğlan tarafı kız evine hareket ederken damat, sağdııcı ve yakın arkadaşları ile birlikte diğer bir arkadaşının evindedir. Damat ve arkadaşları gelinin oğlan evine gidişine kadar "Damat Odası" denilen bu odada eğlenerek damat tıraşını da burada yaparlar. Hazırlıklar tamamlandıca gelin, dayı ve amcasının kolundan gelin arabasına bindirilir. Düğün alayı ile birlikte eğlence de oğlan evine taşınır. Düğün alayının oğlan evine geldiği haberini getirene damat bahşiş verir. Damat ve arkadaşları öğleden sonra yapılacak "Koltuk Töreni" için eve hareket ederler. Gelin merdiven başında hayat arkadaşını karşılayarak koluna girer ve davetlilerin huzuruna gelirler. Bir

süre oturduktan sonra Dügüncü Kadın tarafından odalarına çıkarıldıklarında damat gelinin yüzünü açar ve “Görümlük” takar. Dügüncü Kadının lokum ikramına karşılık da bahşiş verir. Birkaç dakika sonra düğüncü kadın öncülüğünde genç çift odalarından alınarak davetlilerin yanına gelirler. Bu arada damat sağdıçının düğüncü kadına bahşiş vermesi ile Koltuk Töreni sona erer. Damat ve arkadaşları Damat odasına çekilirken eğlence sürmektedir.

Artık düğün yatsı ezanıyla sona erecektir. Ezandan sonra namaz kılmak üzere camiye giden damat ve arkadaşlarının hocayla birlikte eve dönüşleri önceden hazırlanan yakılan çırallar ve lüks lambaların ışıkları arasında çeşitli espriler ve eğlenceyle oldukça görkemli olur. Herkes hocaların okumaya başladığı duanın bitimini beklemekte bir yandan da düğünün hatırlarda kalacak son olayının hazırlıklarının yapmaktadır. Damat ve hocayı izleyen gözler duanın bitimi ile görevlerini yumruklara terk eder. Arkadaşlarınca yumruklanan damat, kurtuluşu odaya kaçmakta bulur.

Düğünden sonraki gün ‘Duvak Günü’dür. Öğleden sonra gelinin yakın arkadaşları misafirliğe gelirler. Damadın arkadaşları da eve gelerek birlikte bahçede yemek yer ve eğlenirler.

Cumartesi günü gecesi yeni evlilerin kızın annesini ziyaret etmelerine ‘Üç Günleme’ denir.

Bir hafta sonraki Perşembe günü başlayan karşılıklı ziyaretlere ‘Ömürleme’ denir. Damat kız evindeki bu ziyafette bir süre yemeye başlamaz, hediye bekler. Kayın peder damadına, annesi de kızına hediye verince yemekler yenilir, muhabbetlerle dostluklar pekişir.

Bartın düğünleri günümüzde oldukça sadeliğe bürünmüştür.

3 – Türküler, Maniler ve Halk Oyunları

Bartın Halk Türküleri

Bartın türkülerinin kaynağı yöre insanının özel yaşamıdır. Kentteki bir olay, aktüel bir konu hemen türkü haline dönüşür ve dilden dile dolaşır.

Belli başlı halk türküleri :

- Kavşak Suyuna Giderken
- Dıv Dıv
- Gece Geçtim duydun mu?

Elma Aldım Bartın'dan

Elma aldım Bartın'dan

Dabancam var altından

Of yanıyon eğlen geliyon

Öyle bir yar sevdim ki

Sülalesi Bartın'dan gel gel

Aşık atalım mı?

Gönül satalım mı?

Anay babay duymadan

Bize kaçalım mı?

Anasına kızına

Duvardaki sazına

Sandıktaki bezine

Yandım ela gözüne

Akşama gelececeğim

Hasretim ben yüzüne

Hikayesi: bir genç bu sözleri söyleyerek sevdiği kıza seslenir. Bir de tabanca alarak tabancanın verdiği cesaretle kızın önünde dolaşmaya başlar. Bu duruma daha fazla dayanamayan mahalle delikanlıları sevdalı genci bir güzel döverler. Sonunda işin aslı anlaşılır. Sevdalı gencin sevdiği kız nişanlıdır ve genç bu yüzden dayak yemiştir. Yaptığı hatanın farkına varır ve öldürülmediği için dua eder.

Dıv Dıv

Atlı geliyor atlı

Altı kilim kaplı

Benim sevgili yarım

Baldan şekerden tatlı

Dıv dıv dıv dıv dıv

Dıv dıv dıv dıv dıv

Dıv dıv dıv dıv dıv dıv

Damlarda yeşil yaprak

Kirazlar tabak tabak

Kavuşalım sevdiğim

Sonumuz kara toprak

Hikayesi : Ata binmeye meraklı bir genç her gün atını sulama bahanesi ile sevdiklerinin evinin önünden geçer ve onlarla şakalaşır. Gece ise asıl sevdiği ile buluşur. Her mahallede bir sevdiği olan genç, bir gün bir

mahalleden geçerken o mahalledeki sevdiği kız gelmediği için sitem eder ve mani yakar. Genç, kıza aşık olur ve sık sık gelmeye başlar. Kızı isteyen bir başka genç vardır. Kızın ailesi o genci istemektedir. Kız ise atlı genci sevmekte ve diğer i ile evlenmeyi istememektedir. Bir gün yine kız pencere önünde atlı sevdiğini beklerken annesi gelerek hiç iş yapmadığını, yardım etmediğini ve hep o atlı genci düşündüğünü söyleyerek sitem eder. Pencere önündeki atlı genç bunları duyarak sazını eline alır ve bu türküyü yakar.

Bahçelerde Patlıcan

Bahçelerde pathıcan

Brck brck toplayıcan

Eğer anay vermezse

Vallah billah alacan

Of aman aman ben dayanamam

El oğlusuy ben gvenemem

Sahanda pekmez sandım

Karnımı yakmaz sandım

Eller almış yerini

Ben burada yalnız kaldım

Hikayesi : Komşu çocukları olan iki genç birbirine sevdalıdır. Genç ocuk ailesinin baskıları yüzünden sevdiğini alamayacağı düşüncesi ile zlmekte ve kıza da oyalamaktadır. Bunu anlayan genç kız kendisini isteyen kendisinden 4 – 5 yaş küçük bir genç olduğunu öğrenince bu sevdanın boşa olduğunu, sevdiği ile kavuşamayacağını anlayarak bir kına gecesinde ortaya

oyuna çıkar ve sonra sevdiği gence her şeyi unutmasını, birleşmelerinin imkanı olmadığını söyler.

Bartın Halk Manileri

Bartın yöresindeki türkülerin yüzde doksanı manilerden oluşmaktadır.

Her genç türküleşen maniler, manileşen türkülerle hislerini ortaya koyar.

En belirgin olan maniler :

Ah su tası su tası

Çingiraklı ortası

Gurbetteki yarimi

Hıçkırıklar atası

Karınca kararınca

Ben o yare varınca

Ben o yari beklerim

Akşamlar kararınca

Pencerem karşı aya

Süreyim mavi boya

Geç karşıma sevdiğim

Bakayım doya doya

Kara kazan koldadır

Yarım uzak yoldadır

Seslendim ses vermedi

Dağlar aramızdadır

Dağlar başına ip gerdim
İpekli mendil serdim
Adı güzel yarimi
Candan yürekten sevdiğim

Kaş kara kirpik siyah
Aşkından oldum seyyah
Aşkından ölür isem
Bana desinler eyvah

Altından oklavayım
Sinende baklavayım
Yar elinden gül açmış
Ben onun yaprağıyım

Gökte yıldız yüz altmış
Mevlam neler yaratmış
Anası şöyle böyle
Kızını elmas yaratmış

Ayva yaprağını dökmez
Muhabbet candan gitmez
Gözüm ilk seni gördü
Başkası hayır etmez

Boğazdan yol aşmaz mı?

Sandallar dolaşmaz mı?

Sil gözünün yaşını

Bağ olan konuşmaz mı?

Yamadan inen yılan

Ediyor tozu duman

Beni yardan ayıran

Sürünsün divan divan

Karanfilde özler var

Yarda ela gözler var

Bizim oradan geçerken

Söylenecek sözler var

Elma akladım köke

Gözyaşı döke döke

Liman gibi sarardım

Ayrılık çeke çeke

Fistanı var canfesli

Yüzüğü var kafesli

Yarım beni almağa

Küçük yaştan hevesli

Çal udunu inlesin
Aşık olan dinlesin
Seni benden ayıran
Can vermesin inlesin

Yamadan iniyordum
Çağırсан dönüyordum
Aşkından kibrit oldum
Üflesen yanıyordum

Karanfil filiz mi?
Kim bilir kalbimizi
Hafif bir rüzgar esti
Ayırdı sözden bizi

Şu gelen kayık mıdır?
Yelkeni yayık mıdır?
Çıksam dağlar başına
Ağlasam ayıp mıdır?

Suda balık yan gider
Kah eğlenir kah gider
Yarini almayanın
Ömrü ah vahla geçer

Derelerde saz olur
Çaylarda kaz olur
Ben yarime gül demem
Gülün ömrü az olur

Dut yedim tuttu beni
Tuttu kuruttu beni
Elin oğlu değil mi?
Ne tez unuttu beni

Kara karga olaydım
Kara ağaçlara konaydım
Allahını seversen
Nişanlın ben olaydım

Karanfil olacaksın
Sarıp solacaksın
Ben hakime danıştım
Sen benim olacaksın

Ata binesim geldi
Yare gidesim geldi
Kara kaşlı yarimi
Pek çok göresim geldi

Bazı maniler duygu ve hisleri yansıtırken Bartın'ın bazı yerlerini yada
Bartın'a has şeyleri yansıtan maniler de vardır.

Hacali'nin motörü

Zonguldak postasıdır

Şu Bartın'ın kızları

Yangunluk hastasıdır

Amasra'nın inciri

Hanılar örür zinciri

Ne esmerdir ne kumral

Gönlümün güvercini

Karabük'ün tireni

Hem ileri hem geri

Kör olası gurbetlik

Dul koydu gelinleri

Guleyan'da mezarlık

Gök boncuktan nazallık

Şimdi bi adet çıkmış

Yüz yüze olu ya pazallık

Boğaz'daki geminin

Yelkenleri açılmış

Yarimin boynundaki

Altın yere saçılmış

Amasra'nın yolundayım

Makine kolundayım

Anne beni arama

Ben yarin goynundayım

Amasra'ya gider iken

Ayağıma battı diken

Nasıl işmar edeyim

Annen yanında iken

Yalı'nın kavakları

Esiyor yaprakları

Gurbetteki yarimin

Çınlasın kulakları

Bartın Orduyeri'nde

Açılan bir çiçeğim

Ayıplama sevdiğim

Sevdandan öleceğim

Bartın Halk Oyunları

Özgün figür hareketlerinde, ince ve ritmik çizgilerinde meydana gelen küçük değişikliklerle, yüzyıllar ötesinden- geçmişten günümüze aktarılmaya

devam etmektedir. Halk oyunlarımız kimi zaman bir sevinci, mutluluğu, coşkuyu ifade eder. Huzur dolu bir olayı, bir yaşantıyı dile getirir. Bazen de bir genç kız ile bir genç erkeğin sevdası anlatılır.

Genç kızlarımız düğünlerde, bayramlarda ve değişik törenlerde en güzel giysileriyle çıkarlar toplumun karşısına.

Bartın halkı kültürüne, gelenek, görenek ve sosyal yaşantısına çok önem verir. Bu anlayış halk oyunlarında daha belirgin olarak görülür.

Halk oyunlarını ve türkülerini düğünlerden ayrı düşünmek olası değildir. 18.yy sonlarında davul, zurna ve türküler eşliğinde 19.yy başlarından itibaren de ud, keman, klarnet, flüt, cümbüş ve darbuka gibi çalgılar eşliğinde oynanmıştır. Genellikle dörtlü ve altılı gruplar halinde ayrı ayrı oynanır. Bartın halk oyunlarının en belirgin olanları şunlardır:

- Mavili
- Dıv Dıv
- Kavşak Suyuna Giderken
- Haydah Nirinay
- Bahçelerde Patlıcan
- Gide Gide
- Elma Aldım Bartın'dan
- Bartın Çiftetellisi

4.Güzel Sanatlar Çalışmaları

Bartın Güzel Sanatlar Komitesi

1935 yılında beş üye tarafından oluşturulup Bartın Halkevi Güzel Sanatlar Komitesi adıyla yapılan çalışmalar vardır. Komite ilk toplantısını

5.7.1935 yılında yapmış ve çalışmalara başlamıştır. Altı ayda 42 kişi, müzik ve nota konusunda yetiştirilmiştir. Ayrıca 15 kişiden oluşan bir bando kurulmuş 29 Ekim 1935'de ilk konserini vererek büyük ilgi toplamıştır. Komite tarafından orkestra ve caz grubu oluşturulmak üzere 32 kişiye nota dersleri verilmiş ve bir kurs yeri açılmıştır. Bartın halkına marşlar, türküler, şarkılar sunabilmek, gençlerin boş vakitlerinde güzel sanatlarla ilgilenmelerini sağlamak amacıyla bir koro kurulmuştur. Dil, Tarih ve Edebiyat Komitesi'nin topladığı ve yayınladığı manileri, türkülerini notaya alma çalışmaları yapılmıştır. Halkın radyo yayınlarından yararlanabilmesi için toplantı salonu ve buradaki radyoyu açık bulundurmıştır. Çünkü o yıllarda halkın elinde bulunan radyo sayısı çok fazla değildir. Ayrıca müzikle ilgili konuları basından takip edebilmelerini sağlamak için çeşitli dergi ve gazeteleri okuma salonunda sergilenmiştir. Müzik gruplarında çalışan, Halkevi'ne katkıları olan kişilerden asıl işi olmayanlara (işsiz kalanlara) iş bulmaya çalışmış, müzik çalışmalarının aksatılmadan yürütülmesini, bu sanatçıların, gençlerin bilgi ve görgülerini artırmak, okullara girmelerini sağlamak için büyük gayretler göstermiştir.

Bartın Güzel Sanatlar Derneği

Kısa bir süre önce Bartın'ın ileri görüşlü sanatsever aydınlarının bir araya gelmesi ile bir dernek oluşturulup faaliyete geçmiştir. Halk tarafından büyük bir anlayış ve alaka ile karşılanmış ve ilerisi için büyük ümitler vermiştir.

Bartın'ı devamlı temsiller verecek bir tiyatroya kavuşturmak, gizli kalmış kabiliyetleri ortaya çıkarmak, çevremizdeki geniş folklor sahasını incelemeye tabi tutmak, diğer sanat kollarında da ciddi faaliyetler gerçekleştirmeyi kendisine amaç edinme yolundadır.

Derneğin tiyatro kolu derhal çalışmaya başlamıştır. Turgut Özakman'ın "Duvarın Ötesi" adlı popüler eserini sahneye koymak üzere hazırlıklarını bir hayli ilerletmişlerdir. Ayrıca folklor, şehrimizde Güzel Sanatlar Derneği tarafından ele alınmış bulunmaktadır. Kuruluş gayeleri arasında tiyatro ve edebiyatın yanı sıra Bartın folkloruna da gereken önemi veren dernek bu sahada mütevazî çalışmaları ile faydalı olmaktadır. Bartın folklorunu ele alarak bu konuda kabiliyetli gençleri bir araya getiren dernek, ciddi çalışmaları ile hem çevreye faydalı olmakta hem de gençlerin folklor sahasında bilgilerini artırmaktadır.

Derneğin şimdiye kadar ortaya koyduğu çalışmaları sıralamak gerekirse sürekli çalışmalardan yağlı boya, resim ve fotoğrafçılık kurslarıdır. Daha sonra sırasıyla 1989'da derneğin kuruluşu dolayısıyla Zonguldak valisinin katıldığı Bartın işlemleri ve eski Bartın fotoğrafları sergisi açılmıştır. Karabük Türk Müziği Topluluğu Bartın'a davet edilmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla ilkokul öğrencileri arasında "Bartın" konulu ödüllü resim yarışması düzenlenmiştir. İnkumu'nda geleneksel Aşure günü yapılmıştır. Subay Gazinosu'nda Pekin Usulü Mantı Günü düzenlenmiştir. "Ah Şu Gençler" isimli müzikal sahneye konmuş, Bartın ve Amasra'da on defa temsil edilmiştir. Sayın Dr. Bayram Yorulmaz Resim Sergisi açılmıştır. 1990 yılında Ayhan Erman, Ahmet Kaneci Keman-Gitar ikilisinin konseri düzenlenmiştir.

Türk Musikisi Derneği

1959 yılı Şubat ayında "Türk Musikisi Cemiyeti" adıyla dokuz üyeden oluşan bir dernek kurulmuştur. Bartın'da Türk Sanat Müziğine karşı olan ilgi yıllardır önemli bir potansiyel olarak Halkevlerinde yapılan çalışmalarla

kendisini göstermiş, artan ilgi ile ve çeşitli etkinliklerle günümüze kadar gelmiştir.

Yine Bartın'da Türk Sanat Müziğinin gelişmesine katkıda bulunmak gençlere ve ilgi duyan herkese geleneksel musikimizi yaşatarak öğretmek amacı ile 1988 yılında Bartın Musiki Cemiyeti kurulmuştur. İleriki yıllarda bir konservatuvar hüviyeti kazanmasını dilemişler, ilk günlerde çalışmalarını ciddi olarak ele almış ve Türk Sanat Musikisi Korosu'nun şefliğine Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nde görevli bulunan keman sanatçısı Mehmet Dalgınyürek getirilmiştir.

Türk Sanat Musikisi Korosu'na değişik meslek gruplarından sanata ilgi duyan yaklaşık kırk kişi katılmış, koroya 5 ud, 1 tanbur, 2 keman, 1 ney ve 2 ritim saz sanatçısı eşlik etmiştir.

Cemiyet nihayet çalışmalarının karşılığını 1989'da bir konserle vermiş oldu. Derneğin kuruluşunun 1. yılında 26 kişiden oluşan sanatçı grubu ile verdiği Türk Sanat Müziği konseri çok muhteşem geçmiştir. Koronun iki konseri 31 Ekim 1989'da Cumhuriyet Konseri adıyla verilmiştir. Başka bir konseri ise öğretmenler günü dolayısıyla Bartın Kız Meslek Lisesi salonunda verilmiştir. 1990'da başka bir konser aynı yılın Ekim ayında başka bir konser, 1991 yılında beşincisi, 1992'de altıncı konserlerini vermişlerdir. İleriki yıllarda çeşitli T.V. kanallarında konserler vererek çalışmalar tanıtılmıştır.

Dil, Tarih ve Edebiyat Komitesi

Tarihi eserler ile incelemeye değer Amasra içindeki yıkılar ve eserler üzerinde uğraşmış ve bunlarla ilgili incelemeler yapılması için Amasra'da bulunan beş kişiye görev verilmiş, bu tarihi yer ve güzelliklerin fotoğrafları çekilerek arşivleşmiştir.

Komite, Köycülük Komitesi'nin gezilerine de katılarak Türk Dili ve Edebiyatı üzerinde halkın elinde bulunan paha biçilemeyecek değerde kıymetli eser, tarihi kitaplar, çeşitli yazılar, cöngler gibi folklorik eserleri toplamak için ilgili kişilerle temasa geçmişlerdir.

Yerel halk manilerini toplatarak Kütüphane ve Yayın Komitesi vasıtası ile Bartın'da çıkan Devrim Gazetesi'nde yayınlanmasını sağlamıştır. Tiyatro Temsil Komitesi'nce hazırlanan piyesler arasında halk türkülerini yöre halkına sevdirmek, halk oyunları ile da gecenin coşkusunu arttırmak ve geleneksel müzik ve dans kültürünü gelecek nesillere ulaştırmak amacıyla çalışmalar yapmışlardır. Yörenin tarihi eserleri ve halk oyunları ile ilgili fotoğrafları toplayarak zengin bir fotoğraf arşivi oluşturmuştur.

5. Ağız- Şive Özellikleri

Bartın ve Amasra çevresinin çok eski Türk dili özellikleri göstermesi ve yakın, uzak çevrelerde görülen benzerlikler bu yörede dil araştırmalarının yapılması gerektiğini ve önemini arttırmıştır. Bazı araştırmalara göre Bartın ve çevresi ağız özellikleri ile Denizli ve çevresinin ağız özelliklerine benzerlik göstermesi de bir hayli ilginçtir.

Aman Anne

- Yiseya a gızım, bura düğün evi., sofra düğün sofrası, evde de yimedi,

şindi de öyle bakıyosuy! Yi.. Can boğazdan gelü.

- Ay anne hiç canım almaya, iştahım yok,

-Ben sa evde turşu suyu iç maday açulu demedim mi? Bilmeyə musuy?

Damar sertliği bende, albumin mi ney deyala o bende, kusuram gene şişti,

tansiyonum 18, rabbim ne gada hastalık vasa topladığı halde gulak asiyom mu? Su böreklerini dördünü de yuttum. Gız bita nerde bulacaz bu bolluğu? Şu baklavalara bak, tere yağıynan etmişle, avuzda eriyıya.. Oh canıma değsin.

- Zabaha gada da uyumasıy anne, onu da sıkışduma.
- A gızım bir dirhem et bin ayıp örte delle, tıypırıy çıktı, takalak gibi kemük torbasına döndüy, üstüye yirmi garga ense yarısı aç galkacak
- Bunayomusuy anne, burda gonuşulu mu bunna? Biri duyacak
- Eteki sofrada kim oturuya görüyomusuy?
- Kim?
- Çonnu gızı, altına üç sandalye vermişle de gıysından hamur pezisi gibi çon artmış, sarkıya..

Bartın Ağız- Şivesinden bazı kelimeler:

Alma: elma

Amedan: aniden

Bakraç: kova

Beddava: beddua

Beyildemek: uyur halde iken sıçrayarak uyanmak

Cııldak: çıplak

Cırtlak: her söze karışan

Çon: kalça

Daraba: bahçe çiti

Dürme: lahana

Eteberi: öteberi

Gaçıl: çekil

Gavurtmak: dikmek için bir ağaçtan kırılan dal parçası

Geberdürün: döverim

Geme: lağım faresi

Gımbuk: kendi kendine havalara giren

Goyvamak: bırakıvermek

Güncüvez: ısıtan güneş

Heraza: tüm organlar

İmüklemek: boğazını sıkmak

Kiren: kızcılık

Mesmele: önemsenemeyen

Patıramak: kımıldamak

Usgut: uslu

Tısga: zayıf

Uşak: çocuk

Yalavuz: yalnız

Tentene: oya

Zabah: sabah

6. Yöresel El Sanatları

Giyim- Kuşam

Günümüzde geleneksel giysilerin özgün biçimlerine ancak düğünlerde ve benzeri etkinliklerde rastlanır. 200 yıllık Bartın mahalli kıyafetlerinin geleneksel özellikleri erkek giyiminde tamamen kaybolmasına rağmen, bayan giyiminde ve takılarda nispeten yaşamaktadır.

Erkek giyimi, bol ağı pantolon, yelek, yakasız gömlek ve kuşaktan oluşurdu.

Bayan giyimi, göynek, şalvar ve zaman zaman da eski desenleri taşıyan yazmada oluşur. Genç kızlarda uskufa ve kutnu yelek, ipek göynek, şalvar, tonbalık kemer ile tel kırma veya çatku yazma ve üstüne değerli mücevherlerden oluşan tacla karakterize edilirdi.

Bayan Kıyafetlerini Özellikleri:

Göynek veya İçlik : El tezgahlarında dokunan pamuklu, beyaz kumaştan yapılır. Uzun kollu, yuvarlak kare veya yakalı iç giyimidir.

Uskufa Yelek : Sarı zeminli parlak kumaştan, üzerine gül, karanfil, lale ve badem gibi çiçek veya baklava motifleri işlenerek yapılır. Topuklara kadar uzanan kolsuz yelettir. Ön açık, belden iki kanca ile iliklenir. Eteği iki yanı da birer yırtmaçlı olup omuz başlarına onar adet siyah püskül bulunur.

Kutnu Yelek : Uskufanın bele kadar olanıdır. İçliğin üzerine giyilebildiği gibi uskufanın üstüne de giyilebilir. Yaka ve omuz kenarları kalın sırmalı şeritlerle, ön kısmı da göğüs altına kadar altına sırma ve ipliklerle süslenir.

Bluz : Satentilyon kumaşlardan yapılan bir çeşit yelettir. Kısa yelekten farkı daha ince kumaşlardan yapılmasıdır. İç göyneğin üzerine giyilir.

Şalvar : Çeşitli renklerdeki değerli kumaşlardan bol olarak yapılır. Belden ve topuktan lastiklidir.

Kuşak (Acemşal) : Çeşitli renklerde ipekli kumaşlardan yapılır. Yurdumuzun bir çok yöresinde kullanılan kuşaklarla aynıdır.

Tombaklı Kemer : Pamuklu dokumadan yapılır. Tokası mercan taşlarla süslü ve iki tombaklıdır.

Çatki : kadınların başlarına kullandıkları bir baş örtüsüdür. Tülbent üzerine puldan işleme baş örtülerini genç kızlar düğünlerde sıraya çıktıklarında kullanırlar. Başlarına giydikleri fesini üzerine örtülür ve toka ile tutturulur.

Tel Kırma Yama : 17 . yy.'dan günümüze gücünden hali yitirerek de olsa ulaşabilen el emeği tel kırma, dokuma siyah veya beyaz tül üzerine gümüş tel işleme olarak yapılmaktadır. Yüz yılların karakteristik desenlerinin işlendiği tel kırmalar, ülkemizde sadece Bartın'da üretilmekte, adını işleme sırasında kullanılan gümüş telin elle kırılarak koparılmasından almaktadır. Her zaman özel günlerde, mevlütler de kullanılır. Her türlü balolarda da omuza şal olarak alınır.

El İşlemeleri

Bartın halkının yerli zevkini ve yaratıcı gücünü 17.yy'dan günümüze önemini oldukça yitirerek ulaşabilen el işlemlerinde bulmak mümkündür. Eskiden yazma, yastık, çarşaf, bohça ve karyola eteği olarak işlenen el işlemleri desenlerine göre isimler alır. Kenarları da Bartın işi kenarsuyu ile süslenirdi. Bugün de mihrablı, yıldız, bağ yaprağı, karanfil, lale, gül, kaymak tabağı, değirmen taşı, sarhoş sokağı, kilim ve halı deseni gibi karakteristik desenlerin gergef adı verilen tezgahlarda veya kasnakta işlendiği yazma, şal, yatak ve sofra takımları, fantezi giyimler ve geçe çantası işlemlerini görmek olasıdır.

Tel kırma Yazma : Yalnızca Bartın'da üretilen ve uluslar arası alıcıları olan tel kırma yazmalarımız az sayıda ama yüz yılların çok değerli desenlerini gümüş pırıltılı ışıklarla yansıtan nadir el sanatlarımızdandır. Tel kırma sanatı, tül üzerine gümüş gelin teli ve benzeri ince tellerle özel iğnesi ile işlenerek yapılır. Tel kırma işi önceki yıllarda dokuma kumaşlar üzerine makasla

kesilerek işlenmiştir. Makasla kesme işlerinin çok zaman alması ve siparişlerin karşılanamaması nedeni ile telin kırılarak işlenmesi denenmiş ve pratik oluşu görülünce makas kullanmaktan vazgeçilmiştir. 1930-1940 ve 1950'li yıllarda tel kırma yazma sanatı çok ilerlemiş Türkiye'ye kendini tanıtmış, hatta yurt dışına bile adı duyurulmuştur. Ancak 1960'lı yılların sonuna da yavaş yavaş bu sanata ilginin azalmış olması, unutulmaya yüz tutması bazı kişileri harekete geçirmiş ancak bu çalışmalar pek olumlu sonuç vermemiştir. 1980'li yılların sonunda tekrar canlanmaya başlamıştır.

Çatki : Bartın'ın yerel kadın kıyafetlerinden baş örtüsü olarak kullanılan pul işleme ile yapılan çatki, ne yazık ki bu günlerde unutulmaya yüz tutmuştur. Özel bir işleme tekniği olan bu sanatın unutulmaması için genç kızlara öğretilmesi için Bartın Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü konuya son yıllarda gereken ilgiyi göstermiştir. Ayrıca bazı kişiler özverili çalışmaları ile bu işi canlandırma çabası içine girmişlerdir. Bu kişiler, evlere imalat malzemeleri dağıtarak çalışan usta kadınlarımıza kolaylık sağlamışlar ve üretimi artırmışlardır.

Baskılı Yazma : Yapılışı hakkında edinilen bilgilere göre önce yazma bezi gergefe gerilir, sulu boya fırçasına benzeyen bir fırça ile gergef üzerindeki bez üzerine çeşitli çiçek motifleri, desenler yapılır. Bunlar daha çok namaz baş örtüsü olarak kadınların kullandığı kaba yazmalardır. Sadece Bartın yöresine özgü olan ve yıllardır kadınların kullandığı yazmalar, daha önceleri kara kalemle yapılır ve basılırdı. Bu iş için kara kalem çiçeğin üzerin zank denilen bir madde katılıp bu çiçeklerin üzerine kireç baskısı yapılırdı. Daha sonra zemin tezgahında beyaz kalan kısımlar analin karışımı boya ile çiçeklerin arkası keçeden yapılmış parça ile sürülüp sıcak odada kurutulur, yıkandıktan

sonrada siyah olarak sudan çıkarılırdı. Kuruduktan sonra çiçek kalıpları, motifleri genellikle sarı, yeşil ve kırmızı renklerde basılır ve satışa sunulurdu. Bartın'daki baskılı yazma diğer el sanatlarında olduğu gibi giderek ilerleyen teknoloji basma, baskı teknikleri sayesinde ve dokuma sanayi fabrikalarının yurt genelinde gelişmesi ile artık unutulmuştur.

Dokumacılık : Bartın'da makine işçiliğinin yayılmasından sonra eski önemini yitiren ve kaybolmaya yüz tutmuş diğer sanatlardan biriside dokumacılıktır. Bugün Kumluca, Kozcağz ve Kurucaşile'nin kırsal kesimlerinde sürdürülmekte, etnografik değerleri olan ve yöreden temin edilen eski dokuma el işleri de Amasra Müzesi'nde sergilenmektedir. Eski yıllarda halı ve kilimler evlerde el tezgahlarında dokunurdu. Son yıllarda ise makinalarda ve fabrikalarda üretilmektedir. Hala bu mesleği geleneksel biçimde sürdüren ustalar bulunmaktadır.

Ağaç Oymacılığı (Çekicilik)

Tarihi 17.yüzyıla dayanan ağaç oymacılığı, bugün Amasra ve köylerinde sürdürülmektedir. Amasra'da Çekiciler Sokağı'nda ıhlamur, şimşir, dişbudak, ceviz, kiraz ve kızılğaç gibi ağaçlar kullanılarak yapılan hayvanlar, çerez takımları, isimlik, anahtarlık, resimlik, leylek gibi kuş figürleri, Ayetler ve güzel sözler yazılı levhalar ile kaşığı gibi eşyalar satılmaktadır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Amasra halkının dağlardan kestikleri şimşir ve ıhlamur ağaçlarından yaptıkları oyma-işleme ağaç eşyaları satarak geçimlerini sürdürdüklerini yazmaktadır.

Gemi Yapımcılığı

Bartın'da gemi yapımcılığının geçmişi yaklaşık 400 yıl öncesine dayanır. Kaynaklarını en verimli şekilde kullanan yöre insanı, zengin orman ürünlerinden yararlanırken bunu sanatla bütünleştirmesini de bilmiştir.

Osmanlı Donanmasının kadirga ve kalyon ihtiyaçlarını karşılayan Bartın, Amasra ve Kurucaşile tersanelerinde yapılan gemilerin mavna, yelkenli, gulet, çekirtme, bumbarta ve martiko gibi çeşitleri olduğu bazı yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır. Ayrıca Bartın'da Gazhane Burnu ile Orduyeri Köprüsü arasında ve ırmak kenarında faaliyet gösteren kırk, elli gemi kapasiteli tersanelerin de 1950 yıllarına kadar varlıklarını sürdürdükleri bilinmektedir.

Günümüzde gemi yapımcılığı Kurucaşile ilçemizin Kapısıuyu ve Tekkeönü Köyleri'ndeki tersanelerde sürdürülmektedir. Babadan kalma aletlerle ve babadan öğle öğretilerek günümüze ulaşan bu sanat; teknolojik gelişmelerle bütünleşerek geçerliliğini korumakta, zaman zaman nostaljik eklemelerle süslenen çoğu önemli parçalar eski aletlerle sadece el emeği ve ustalıklı yapılmaktadır.

Kraliçe 1. Elizabeth devrinin en ünlü İngiliz gemisi Sir Francis Drake'nin efsane gemisi Golden Hind'in eşi Türk Golden Hint, Tekkeönü'nde özel bir tersanede üç yılda tamamlanarak denize indirilmiştir Amerika'nın 500. Keşif yıldönümü nedeni ile düzenlenen Amerika 500. Anı Tazeleme Yarışması'nda ülkemizi temsil ederken hayli ilgi uyandırdı.

Bartın'da ağaç işlerine dayanan yöresel el sanatlarının diğer bir kolunu Kağıt yapımcılığı oluşturur. Günümüzde sadece Geriş, Kayadibi, Akçalı, Karahüseyinli ve Karamazak Köyleri'nde günün koşullarına göre sürdürülebilmektedir.

7. Yöre Mutfağı

Yapılan araştırmalarda tespit edilen yüzden fazla yemek çeşidi Bartın mutfağının zenginliğini ortaya koymuştur. Ancak kentleşme sürecinin beslenme kültürünü de değiştirdiği, geleneksel mutfağı unutulmaya yüz tuttuğu ve Bartın'a özgü olmasa da Karadeniz mutfağının tipik özelliklerini taşıyan bazı yemeklerin Bartın mutfağının da baş yemekleri olduğu söylenilebilir.

Bugün Bartın mutfağında geleneksel olarak hamur işi, sebze yemekleri ve balık beslenmenin temel ürünlerini oluşturur. Özellikle kışlık, yazlık yiyecek gibi ayrımlar ve çeşitler azalsa da geleneksel kış yemekleri için yöre ürünlerinden yazdan hazırlanan kışlık erzaklar arasında kavurma, sucuk, bulgur, domates ve fasulye kurusu, erişte, kuru yufka, keşkek, tarhana, pekmez, reçel, turşu, marmelat ve komposto ile sebze konserveleleri önemli yer tutar.

Belli başlı bazı yöresel yemekleri sıralamak gerekirse;

Çorbalar; Pumpum, keşkek, ovmaç, öğre, lahana(kışlık), tarhana(kışlık), hamsi(kışlık)

Yemekler; Isbut, çükündür, türlü, lahana(haşlama), ıspanaklı mihlama, pırasa, fasulye(kuru-yeşil), derme-toplama mancar, yer elması, kesme makarna, ayvalı-etli yahni, şapşap köfte

Zeytinyağlılar ve Dolmalar; Yaparık dolması, biber dolması, kabak dolması, domates dolması, pathıcan dolması, enginarlı bakla

Tatlılar ve Börekler; Zırva, sütlaç, delioğlan sarığı, deliklişile böreği, su böreği, kabak burması böreği, tatlı börek, pirinçli mantı, incir dondurma tatlısı.

Bartın'da çıkan deniz mahsülleri ise; Hamsi, kalkan, palamut, istavrit, mezgit, lüfer, zargana, pağurge, midye, salyangoz

Yapılan konserve ve marmelatlar ise; Fasulye konserve (yeşil), mısır konserve, patlıcan konserve, üzüm yaprağı konserve, kuşkonmaz marmelatı, çilek reçeli, ayva reçeli, incir reçeli, kestane haşlama- fırında, turşu, sütlü armut kompostosu, çilek kompostosu

1996 yılında yapılan yöresel yemek yarışmasında bazı yemekler birinci gelmiştir. Bunlar : Pumpum Çorbası, Yumurtalı İsbüt, Tatlı Börek, Kabak Burması, Pirinçli Mantı, Ispanaklı Börek.

8. Kutlama Günleri

Bartın Çilek Festivali ve Kültür Turizm Etkinlikleri

Yörede ilk festival etkinlikleri 1982'de başlamış, 11 yıl birer günlük kutlamalarla sürdürüldükten sonra 1993 yılından itibaren bir haftalık etkinliğe dönüştürülmüştür.

Çilek toplama zamanına göre 25 Mayıs- 15 Haziran tarihleri arasındaki bir haftada düzenlenen Bartın Çilek Festivali ve Kültür Turizm Etkinlikleri haftasının amacı, tarihi, kültürel ve doğal güzellikleri ile oldukça zengin turizm potansiyeline sahip olan Bartın'ı tanıtmak, sosyal, kültürel ve ekonomik alandaki gelişimine katkıda bulunmaktır.

Hafta süresince; çeşitli yarışmalar, tiyatro ve halk oyunları gösterileri, müzik konserleri, sergiler, konferans, söyleşi ve paneller ilgi ile izlenir. Yarışmalarda; bir yandan kaliteli çilekleri ile üreticiler, diğer yanda festival ve çilek güzeli seçilebilmek için genç kızlar ile ses ve yorumlarıyla müzikte kendilerini denemek isteyen gençler hayli heyecan yaratırlar.

Amasra Yağlı Direk Şenlikleri

Her yıl 1 Temmuzda kutlanan Denizcilik ve Kabotaj Günü kutlamaları içerisinde düzenlenmektedir. Yöre insanının yaşamının bir yansıması olarak deniz ve eğlence tutkularını bir arada sunan Amasra'lılara olduğu kadar misafirlere ve yarışçılara da coşkulu ve zevkli bir gün yaşatan şenlikte, yağlı direk yarışları deniz motoru-tekne yarışları, ördek yarışları ve çeşitli etkinlikler sergilenmektedir.

Amasra Fetih Şenlikleri

1460 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından savaşız olarak Osmanlı topraklarına katılan Amasra, geçmişten günümüze, tarihi, kültürel ve doğal değerleri açısından en eski turizm beldelerimizden biridir.

Amasra'nın bu tarihi ve kültürel yapısını anımsatmak ve eğlence ile birlikte kentin tanıtımına katkıda bulunmak amacı ile turistlerin yoğun olduğu 30 Ağustosta "Amasra Fetih Günü" adıyla şenlikler düzenlenir. Şenliklerde Amasra'nın Osmanlı ordusunca kuşatılması, kalenin ve kentin anahtarının savaşız teslimi, bu arada geçen olayların canlandırılması, halk oyunları ve çeşitli gösteriler sunulmaktadır.

İlk defa 19961'de düzenlenmiştir. Uzun bir hazırlık döneminden sonra gerçekleştirilmiş ve büyük beğeni ile izlenmiştir. Sergiler, halk oyunları, sanatçıların verdiği konserler ve tiyatro ile yurdun dört bir tarafından akın akın gelen vatandaşlarımızı ilk kez burada böyle bir şenliği izleme olanağı bulabilmişlerdir.

Gazi Günü

Bu kutlamaların temeli Gazi Mustafa Kemal Paşa tarafından milli tarihimiz konusunda konferans vermekle görevlendirilen ve 7 Nisan 1931'de

Bartın'a gelen Bolu Milletvekili Cevat Abbas Bey'in 8 Nisan akşamı verdiği ilgi ile izlenen ve büyük coşku uyandıran konferansına dayanır.

Atatürk İlke ve İnkılaplarını canlı tutmak ve gelecek nesillere aktarmak amacı ile, ilki 8 Nisan 1932 tarihinde çeşitli etkinliklerle kutlanan ve büyük coşku uyandıran Gazi Günü Kutlamaları, 1940'a kadar aralıksız sürdürülmüş, 40 yıllık bir aradan sonra 1982'de yeniden başlamıştır.

III.BÖLÜM

I.TURİSTİK OLANAKLAR

1.Yararlı Bilgiler

Şehirler Arası Telefon Alan Kodu: 378

Şehirler Arası Posta Kodu: 7400

Alo Valilik: 179

Polis İmdat: 155

Belediye Zabıta: 227 18 67

PTT Santral: 227 73 70

Turizm Danışma: 227 61 16

Amasra Turizm Danışma: 315 10 06

2. Ulaşım Olanakları

Şehirlerarası Ulaşım

Firma Adı	Telefon	Güzergah
As 74 Otob. İşlt.	0378 227 19 95	Bartın

	0312 224 05 74	Ankara
	0212 658 34 74	İstanbul
Aydın Seyahat 14	0378 227 45 45	Bartın
	0232 486 55 70	İzmir
	0224 254 92 77	Bursa
	0226 241 38 38	Balıkesir
	0236 232 06 26	Manisa
Özemniyet Otob. İşlt.	0378 227 12 46	Bartın
	0212 658 00 82	İstanbul
Sürmene Birlik	0378 227 16 31	Bartın
		Samsun
		Ordu
		Giresun
		Trabzon
Ulusoy Otob. İşlt.	0378 227 49 35	Bartın
		Zonguldak
		Kastamonu
		Samsun
		Ordu
		Giresun
		Trabzon
		Rize
Bartın Aydın Seyh.	0378 227 11 02	Bartın
	0312 311 97 97	Ankara
	0212 576 95 71	İstanbul

	0372 257 39 45	Zonguldak
Metro Turizm	0378 228 22 25	Bartın
		Ankara
		İstanbul
		İzmir
		Kastamonu
		Samsun
		Ordu
		Giresun
		Trabzon
		Rize

Çevre İlçelere Sefer Düzenleyen Firmalar

Firma Adı	Telefon
Pala Tur	227 10 58
Cide Tur	227 49 55
Rent Acar	227 37 27
	227 37 29

Şehirlerarası Ulaşımı Sağlayan Taksi Durakları

Firma Adı	Telefon
Birlik Taksi	227 14 01
Doğan Taksi	227 27 66
Güven Taksi	227 11 87
Hal Taksi	227 15 06
Kemer Taksi	227 16 23

Kavaklı Taksı	227 17 17
Lale Taksı	227 40 65
Terminal Taksı	227 20 92
İnkunmu Taksı	227 48 47

3. Konaklama Olanakları

Ticari Unvan	Telefon
Hotel Kolaycıoğlu	227 24 92 (Bartın)
Hotel Varol	228 55 55 (Bartın)
Taşpalas Oteli	227 70 00 (Amasra)
Timur Oteli	315 25 90 (Bartın)
İl Özel İdare Müd.	227 10 19 (Bartın)
Otel Özmen	227 48 49 (Bartın)
Alay Tesisleri	335 60 17 (Amasra)
Otel A	518 10 33 (Şile)
Emniyet Oteli	227 10 45 (Bartın)
Kemer Oteli	227 17 78 (Bartın)
Paşakaptan	315 10 11 (Amasra)
Amasra Oteli	315 10 07 (Amasra)
Amasra Dinl. Tes.	315 24 65 (Amasra)
Belvü Palas	315 12 37 (Amasra)
Murat Tesisleri	238 57 79 (İnkumu)
Star Motel	238 50 22 (İnkumu)
Duran Motel	238 85 11 (İnkumu)
Şendoğan Pansiyon	238 52 66 (İnkumu)

Deniz Pansiyon	238 52 02 (İnkumu)
Kumsal Pansiyon	238 57 03 (İnkumu)
Bülbül Yuvası Pans.	238 52 83 (İnkumu)
Alihan Turistik Tes.	238 52 57 (İnkumu)
Çağlar Otel Pans.	238 51 14 (İnkumu)
Çınar Pansiyon	315 10 18 (Amasra)
Deniz Pansiyon	315 13 09 (Amasra)
Huzur Pansiyon	335 60 06 (Amasra)
Yüksek kamping Pans.	335 63 40 (Amasra)

4. Yeme –İçme Olanakları

Lokantalar

Ticari Unvan	Telefon
Bartur Tesisleri	237 62 28 (Bartın)
İkizler Lokantası	227 22 58 (Bartın)
Akyüz Resteront	227 37 47 (Bartın)
Pembeköşk Lokanta	227 44 06 (Bartın)
Taşhan Lokanta-Bar	227 04 40 (Bartın)
Memgenli Lokantası	227 26 58 (Bartın)
Çağlar Kebap Salonu	227 18 88 (Bartın)
Yolcu Kebap Salonu	227 19 42 (Bartın)
Güney Kebap Salonu	227 81 62 (Bartın)
Kaya Restorant	227 22 58 (Bartın)
Mobil Tesisleri	237 60 08 (Bartın)
İmamın Yeri	238 56 88 (Bartın)

İmamın Yeri 2	238 52 85 (Bartın)
Çapa Restoran	283 90 27 (Bartın)
Çeşm-i Cihan Loknt.	315 10 62 (Bartın)
Canlı Balık Lokantası	315 26 06 (Amasra)
Bedesten Lokantası	315 18 52 (Amasra)
Şafak Lokantası	315 19 17 (Amasra)
Turistik Lokantası	518 14 63 (Kurucaşile)
Bil Lokantası	518 10 33 (Kurucaşile)
Sahil Lokantası	518 10 31 (Kurucaşile)

Pastaneler- Çay Bahçeleri

Ticari Unvan	Telefon
Sweet Pastanesi	227 89 89 (Bartın)
Boğaziçi Pastanesi	227 11 01 (Bartın)
Balkaya Pastanesi	227 60 11 (Bartın)
Medda Pizza	227 11 99 (Bartın)
Yazlar Cafeteria	227 66 50 (Bartın)
Toprak Pizza	227 67 50 (Bartın)
Millet Bahçesi	227 45 27 (Bartın)
Belediye Bahçesi	227 17 18 (Bartın)
Balkaya Pastanesi	315 14 35 (Amasra)
Selin Pastanesi	315 16 45 (Amasra)
Cafe Kumsal	315 14 45 (Amasra)
Nur Çay bahçesi	315 30 24 (Amasra)
Alkaya Tesisleri	518 12 10 (Kurucaşile)

5. Eğlence Olanakları

Ticari Unvan	Telefon
Bartur Oteli	237 62 28 (Bartın)
Yazar Eğlence Tesisleri	227 65 50 (Bartın)

6. Sosyal ve Kültürel Kuruluşlar

Kütüphaneler

Bartın İl Halk Kütüphanesi	227 66 99
Bartın Belediye Kütüphanesi	227 10 25
Bartın Gezici Kütüphanesi	(otobüs)
Ulus İlçe Halk Kütüphanesi	416 12 42
Kurucasıle İlçe Halk kütüphanesi	518 11 64
Abdipaşa 75. Yıl Halk Kütphanesi	426 41 24
Arıt 75. Yıl Halk Kütphanesi	—

Tiyatrolar

Bartın Amatör Bölge Tiyatrosu	227 61 01
-------------------------------	-----------

Vakıf ve Dernekler

Bartın'a Hizmet Vakfı	227 56 14
Kızılay Derneği	228 20 78
Türk Hava Kurumu	227 12 47
S.H ve Çocuk Esirgeme Kurumu	227 30 38
Özel Eğt. Ve Rehb. Gerektiren Çocukları Esirgeme Derneği	
Atatürkçü Düşünce Derneği	227 25 15
Bartın Eğitim ve Kültür Derneği	
Güzel Sanatlar Derneği	227 25 15

Bartın Musiki Derneği	227 13 20
Bartın Turizm Derneği	227 11 15
Kütphaneciler Derneği	-
Bartın Yardımsevenler Derneği	227 86 03
Hayvanları Koruma Derneği	-
Bartın Sanayii Genç İşadamları Derneği	227 69 70
Amasra Halk Oyunları ve Turizm Derneği	-
Bartın Avcılık ve Atıcılık İhtisas Kulübü Derneği	227 33 62
Kurucaşile Avcılık ve Atıcılık İhtisas Kulübü derneği	-
Ulus Avcılık ve Atıcılık İhtisas Kulübü Derneği	-
Kozcağız Avcılık ve Atıcılık İhtisas Kulübü Derneği	-

Yerel Basın- Yayın Kuruluşları

Bartın Gazetesi	227 12 44
Ekspres Bartın Gazetesi	227 32 03
BTV Bartın Televizyonu	228 25 91
Bartın Best FM	227 75 08

7. Sağlık Merkezleri

Bartın Devlet Hastanesi	227 10 38 (Bartın)
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	227 10 70 (Bartın)
SSK Bartın Hastanesi	227 16 48 (Bartın)
Merkez Sağlık Ocağı	227 10 68 (Bartın)
Bartın verem Savaş Dispanseri	227 16 47 (Bartın)
İnkumu Sağlık Ocağı	238 59 77 (İnkumu)
Merkez Sağlık Ocağı	315 21 98 (Amasra)

Amasra SSK Dispanseri	315 17 00 (Amasra)
Çakraz Sağlık Ev	335 11 97 (Amasra)
Kurucasıle Merkez Sağlık Ocağı	518 10 04 (Kurucasıle)
Ulus Merkez Sağlık Ocağı	416 10 46 (Ulus)

8. Alışveriş Olanakları

Döviz Büroları ve Kuyumcular

Akmazlar Döviz Ticaret	227 46 70 (Bartın)
Bizim Döviz Ticaret	- (Bartın)
Toksöz Döviz ve Altın Ticaret	227 67 37 (Bartın)
Gül-ser Mücevherat	227 40 58 (Bartın)
İ. Ethem Özkoç	227 49 83 (Bartın)
H. Remzi Küçüktahtak	227 15 78 (Bartın)
Dervişoğlu Kuyumculuk	227 32 77 (Bartın)
Uğurlu Kuyumculuk	227 20 52 (Bartın)
Özverenler Kuyumculuk	227 10 56 (Bartın)
Kuyumcu Reyhan	227 27 47 (Bartın)
İlkay Kuyumcu	518 10 77 (Kurucasıle)
Yücel Kuyumcu	315 11 86 (Amasra)
Özdemir Kuyumcu	416 11 95 (Ulus)
Enver Ekmekçi	416 10 50 (Ulus)

Hediyelik Eşya Satıcıları

Servet Yazma	227 18 86 (Bartın)
Turkuvaz Gümüş Evi	212 32 05 (Bartın)

Bay R	227 41 67 (Bartın)
Emek Tornacılık	315 10 78 (Amasra)
Süreyya Çelik	315 13 92 (Amasra)
Cevat Büyükadam	315 26 38 (Amasra)
Tur-İş	315 12 09 (Amasra)
Hacer Göktepe	315 22 64 (Amasra)
A. Rıza Dönmez	315 11 38 (Amasra)
Tuncay Biblo	315 26 31 (Amasra)
Ayşe Yıldız	-
Gamze Biblo	315 32 05 (Amasra)
Sevgi Can(Tel Kırma)	315 33 19 (Amasra)
Nimet Çelik(Tel Kırma)	315 13 92 (Amasra)
Şevkiye Pir	315 10 64 (Amasra)

9. Hamamlar ve Saunalar

Bartın Şehir Hamamı	227 45 27 (Bartın)
Bartur Sauna	237 62 28 (Bartın)

10. Sportif Alanlar ve Spor Kulüpleri

Bartın Şehir Stadyumu	227 10 53 (Bartın)
Ömertepesi Futbol Sahası	(Bartın)
Ulus Futbol Sahası	(Ulus)
Kurucaşile Futbol Sahası	(Kurucaşile)
Kozcağz Futbol sahası	(Kozcağz)

KAYNAKÇA

Evliya, Çelebi. Seychatname, 2.3 Cildler

İbrahim, Hamdi. Atlas, 1738

Samancıoğlu, Kemal. Bartın, 1941-42 Ankara

Samancıoğlu, Kemal. Bartın Beldesi ve Tarihçesi, 1954 Ankara

Cansever, Nurettin. Bütün Yönleriyle Bartın, 1965 İstanbul

Aşçıoğlu, Erkan. Bartın, 1984 Ankara

Çilsüleymanoğlu, Selahattin. Bartın Halk Kültürü, 1996 Bartın

İl Özel İdare Müdürlüğü. Cumhuriyetimizin 75. Yılında Bartın, 1998

Bartın